

СРЂАН ДРАГОЈЕВИЋ

ПОЈЕШЋЕ НАС МРАК

Није крив само вођа, и наш народ сноси велику одговорност, због своје инертности, страха и кукавичлука, каже редитељ филма „Ране“, који је већ оцењен као жестока критика актуелног српског режима

ИАКО је снимio само три филма, многи су склонили да редитеља Срђана Драгојевића сврстају у ред најуспешнијих савремених српских аутора. „Ми нисмо анђели“ постао је култни филм једне генерације, док је „Лепа села лепо горе“ на аутентичан начин приказао ратну трагедију у Босни.

Поред стваралачког, Срђан Драгојевић побуђивао је пажњу јавности и својим политичким ангажманом. Његов најновији филм „Ране“ (у понедељак, 1. јуна, приказан и у Крагујевцу), прича о генерацији одгајаној на „србовању“, криминалу и кичу, већ је оцењен као жестока, уметничка критика постојећег режима у Србији.

НЕЗАВИСНА СВЕТОСТ: У филму „Лепа села лепо горе“ завршном репликом главних јунака показали сте се као добар пророк. Хоће ли то бити случај и са филмом „Ране“?

ДРАГОЈЕВИЋ: Не волим да имам улогу месije у својим филмовима. Мислим да је овоj земљи месиа доста за сва времена и чим се појави неки нови треба га мотком умлатити, за сваки случај. Било је нечега пророчког, али такво пророчанство може дати било ко од разумнијих људи у овој земљи. Тако нешто постоји и у филму „Ране“. То је последња реченица главног јунака, када из мрака, као мртав човек, поручује гледаоцима: „Све ми се чини, робаци, прошао боље од вас“. Мислим да је то, на жалост, једна тужна истина и нас, после свега што смо преживели, чека још много јада.

Свесно сам направио да овај филм нема катарзу, јер нисам хтео да дозволим публици ту врсту луксуза. Чак и стратегија да се тек на крају филма открије да целу причу приповеда већ мртав дечак ствара утисак безизлажности и клаустрофобије који сам желео да постигнем. Сматрам да би оптимистичан крај био само једна шарена лажа.

НС: Као психолог по струци, ви сте у својим филмовима посветили пажњу и брзоj трансформацији просечног Србина из шовинистичког у нацифисту.

ДРАГОЈЕВИЋ: Та врста конвертитства увек је била наш велики проблем. Мислим да смо релативно незрела нација. Потврда за то је и што сада желимо да заборавимо све што нам се дешавало протеклих година или да преформулишемо своје искуство. Није редак случај да се неки носталгично сећају „романтичних“ анегдота о томе како су се сналазили за време инфлације. Ја нисам тај тип човека, тако да ни у својим филмовима не дозволим да се то сећање претвори у неку врсту националне самообмане.

НС: Ваша последња два филма приказују два слоја најновије српске трагедије: ратни, са очигледним последицама, али и онај прикривени који је уништио урбану Србију.

ДРАГОЈЕВИЋ: Само шашица људи чува искру цивилизованог и грађанског. Мрак све више једе како унутрашност, тако и сам Београд. Лично не видим излаз из постојеће ситуације. Пokuша-

мо да бих сачувао здрав разум и зато што свако мора да се бори за себе, да се бори сада и овде - или да потражи срећу негде напољу.

НС: Доста сте критички и према интелектуалцима.

ДРАГОЈЕВИЋ: Госпођу која недељно пише своје дневничке белешке ја не сматрам интелектуалцем, али кроз визуру својих јунака износим ставове који се увек не поклапају са мојим личним. Тако у филму „Лепа села лепо горе“ када главни јунак лежи, рањен, у болници, он шапцати лепо обучених мировњака доживљава као неку чудну, бизарну групу која му изгледа смешна и која га иритира. У „Ранама“ пак, учесници грађанског протеста за Пинкија су „мишеви“, али то је његова визија. Морам да признам да делимично делим мишљење свог јунака, јер десет посто тих новопечених демократа, учесника протеста, исто тако одушевљено поздрављали су трупе ЈНА приликом одласка у Словенију и Хрватску.

Мислим да пар месеци лупања у шерпу и дувања у пиштаљку није довољно да спере љагу са образа народа који је директно одговоран за злу судбину сопствене деце. Не мислим да је увек и за све само вођа крив, народ сноси велику одговорност због своје инертности, страха и кукавичлука.

НС: Мислите ли да су помало чудни критеријуми којима се воде људи у Србији када одлуче да подигну глас?

ДРАГОЈЕВИЋ: То само потврђује у какво смо шизофрено стање доведени током свих ових година. Рат је прошао као од шале и готово сви су га у неком националном заносу подржавали. Погинуло је много људи, а онда су покрадени резултати избора, напрасно, пробудили свест код народа. То је, заиста, сулудо помањкање критеријума. Ја сам од самог почетка био против оваквог рата, учествовао сам и у протестима, чак сам се и више пута обраћао народу са бине и морам да признам да сам погрешно. Оно што је овом народу приредила „његова опозиција“ представља прави злочин и сада сам сигуран да ти људи не заслужују да било када преузму власт у Србији.

НС: Филм „Ране“ отворено говори о жестоком момцима са београдског асфалта. Плашите ли се реакције подземља?

ДРАГОЈЕВИЋ: Више сам зазирао после филма „Лепа села лепо горе“, јер је још увек било острашћених људи којима се није свиђало моје виђење тих до-

гађаја. Не познајем никог из београдског подземља, тако да не знам њихов утисак о филму, али сам сигуран да ће се њима „Ране“ допасти.

НС: Пуно сте пропутовали са Вашим претходним филмом, на какав сте пријем наишли у иностранству?

ДРАГОЈЕВИЋ: Морам да признам да ја увек правим филм за себе и домаћу публику. Никада не размишљам да ли ће бити комуникативан и пријемчив иностраном гледаоцу. Ипак, „Лепа села...“ су постигла велики успех у Енглеској, у Скандинавији, у Бразилу што је посебно занимљиво, кроз петнаестак дана путујем у Токио на јапанску премијеру филма. На самом почетку филм је сјајно примљен у Америци и они су га доживели са референцама на рат у Вијетнаму, а посебно им се допао специфичан црни хумор. Французи

су, пак, јако лоше примили „Лепа села“.

Морам рећи да је приликом ових гостовања постојао прикривени, али евидентни, анимозитет и неповерење, с обзиром да долазимо из Србије. Ја, ипак, не могу да им замерим, јер са оном сликом коју су имали о нама такве ствари су се и могле очекивати. Као „бивши“ психолог сматрам да је свако одговоран за своје емоције, чак сам често ту непријатну ситуацију окретао на шалу, трудећи се да глумим опасног Србина.

НС: До сада сте се детаљно бавили нашом садашњошћу. Као следећи пројекат најављујете екранизацију драме „Свети Георгије убија аждаху“, чиме се враћате у прошлост. Имате ли намеру да обрадите читаву српску историју?

ДРАГОЈЕВИЋ: Мени је врло значајна епоха коју третира „Свети Георгије...“, јер је сматрам нултом тачком наше катастрофе. У Првом светском рату ми смо изгубили комплетан генетски потенцијал, а оно здраво што је преживело докучурано је после двадесет пет година у следећем рату. Они који су остали, опстали су негативном селекцијом. То су разноразни лиферанти и профитери који нас и данас „успешно“ воде.

ДЕЈАН КРСТИЋ

Оно што је овом народу приредила „његова опозиција“ представља прави злочин и сада сам сигуран да ти људи не заслужују да било када преузму власт у Србији

ГДЕ СУ ШТА РАДЕ: ЈУРИЈ КОТ

МУЗИКА КАО СУДБИНА

Изазов сталног самопотврђивања најузбудљивији је део моје професије, истиче украјински пијаниста Јуриј Кот који је девети пут гост Крагујевца

ОД како су у Крагујевцу заживеле „Зимска и летња музичка радионица“, десетине врхунских музичких педагога из читаве Европе са успехом преносе своје знање нашим младим музичарима. Наставу клавира, од самог почетка, изводи професор Музичке академије у Кијеву Јуриј Кот. Упркос ситним недаћама, овај цењени украјински пијаниста и ових дана је гост Крагујевца.

НЕЗАВИСНА СВЕТОСТ: Овога пута имали сте доста проблема приликом доласка у наш град. Зашто је каснила зимска школа клавира?

ЈУРИЈ КОТ: Музичке радионице у Крагујевцу заузимају важно место у календару мојих годишњих активности. Било је планирано да од 4. јануара по девети пут започнем рад са младим крагујевачким уметницима. Све је текло према плану док се воз није зауставио на граничном прелазу Чоп, где сам сазнао за штрајк мађарских железничара. Читав дан смо провели на тзв. ничијој земљи, и пошто је наговештено да штрајк може потрајати и више недеља, одлучио сам да се вратим у Кијев. Још са границе телефонирао сам организатору Зимске школе господину Милану Томићу, тако да смо одмах одредили и нови термин. Овога пута ни мађарска железница ме није спречила да се поново нађем у Крагујевцу.

НС: Потичете из музичке породице. Да ли је та чињеница одредила ваш животни пут?

КОТ: Музика представља неку врсту традиције у мојој породици. Звуци различитих инструмената били су неко нормално окружење у коме сам одрастао. Моја бака која је недавно умрла у стотој години живота, била је призната пијанисткиња, отац је свирао хармонику а мајка је предавала клавиру. Чини ми се да је то директно одредило моју будућност. По завршетку нижег музичког образовања похађао сам школу за таленте у Кијеву, где сам завршио Академију а потом и магистрирао у класи професора Валерија Козлова. Сада радим као професор клавира на Академији која је проширила моје музичке видике, што ме на прави начин чини срећним.

НС: Важите за једног од водећих професора клавира у својој земљи, колико вас педагошки рад спречава да више концертирате?

КОТ: Никада нисам могао да повучем јасну границу између та два, најважнија сегмента мог живота. Педагогија је посао којим се са великим задовољством бавим свакодневно, међутим, радо користим сваку прилику да јавно наступам. Још као студент био сам победник бројних пијанистичких такмичења у Мо-

ски, Санкт Петербургу, Кијеву... Изазов сталног самопотврђивања најузбудљивији је део моје професије. Недавно сам учествовао на такмичењима у Минхену и у Мајамију.

НС: Да ли је распадом Совјетског савеза сужен простор када је реч о концертним наступима?

КОТ: Ситуација се није драстично променила. С једне стране, некада је постојала могућност да чешће наступамо широм бившег Совјетског савеза, али је, нама из унутрашњости, било веома тешко да постигнемо запаженији успех с обзиром да је Москва била музички „недодирљива“. Због апсолутно централизоване селекције дешавало се да талентовани музичари из Санкт Петербурга или Кијева не добију шансу коју су квалитетом заслуживали. Данас влада много здравија конкуренција, свако има прилику да се докаже у својој средини, па ко вреди њега зову и у друге музичке центре. Оно што ми недостаје свакако су концерти највећих светских уметника који гостују ретко а, и тада, немогуће је видети их јер су цене улазница превисоке. Најзад, и то је саставни део промена које нам се последњих година дешавају.

НС: Како се оне одражавају на свакодневни живот људи у вашој земљи?

КОТ: Живот се из корена променио. Данас све земље које су се ослободиле комунизма теже да се, у економском смислу, приближе Западној Европи. У Кијеву можете купити буквално све, на-

равно ако имате пара. Лично се не могу пожалити на стандард јер као професор на Музичкој академији својој породици могу пружити много више него што је то раније био случај. Једино се, са сетом, присећам дана када сам, као студент, за једну рубљу могао купити пет концерта Рахманинова у једној нотној свесци, али сматрам да је то било нереално. Данас је теже обогатити фонотеку и нотну библиотеку али сам зато много задовољнији својим животом. Читав овај утисак помало квари једна нова класа необразованих људи који су се, преко ноћи, обогатили и постали недодирљиви. Материјално раслојавање становништва, очигледно, појава је коју је тешко избећи али ја то сматрам дечијим болестима бољег живота.

НС: Већ четири године редовно посећујете Крагујевац. Да ли се још увек осећате гостом?

КОТ: Нећу бити неискрен ако кажем да се овде осећам као у Кијеву. Постоје две ствари које су пресудно утицале да се увек радо враћам. Најпре, то су изузетно срдачни људи који ми пружају незаборавно гостопримство чинећи да се осећам добродошлим. Наравно, ту су и моји ђаци, чије залагање и одушевљена преданост инструменту потврђују да нисам губио време, напротив!

НС: У којој мери сте задовољни музичким образовањем ђака овдашње Музичке школе?

КОТ: Основе које су стекли код својих професора у крагујевачкој музичкој школи омогућају ми да са лакоћом остварујем прилично амбициозне планове. Пошто сам ја професор на једној високој школи, то значи да су многи полазници Музичке радионице веома близу да досегну ниво музичке академије. Ова чињеница на најбољи начин говори о квалитету њихових професора и саме школе из које су потекли.

НС: Последње четири године били сте у прилици да се ближе упознате са свим нашим недаћама. Какву сте слику стекли о животу у Србији?

КОТ: Када сам први пут крочио у нашу земљу затекла ме је рестрикција струје, тако да се мој први сусрет са Србијом догодио у мраку. Упознат сам са свим проблемима који овде погађају моје пријатеље. Многе тешкоће су нам заједничке јер кроз њих пролазе све бивше комунистичке земље. Што се сукоба тиче, могу само да изразим своје жаљење што се нешто тако дешава овим дивним људима о којима имам изузетно високо мишљење. Ипак, сматрам да људи морају да живе а политичари су, очигледно, ту да им живот загорчавају.

Делан КРСТИЋ

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ: МИЛЕТА МИЛОРАДОВИЋ

ЖЕЛЕЗНИЧАР СПАСАО ЛАУРЕАТА

Пољаци сматрају да нико не може да живи ван света и чуде се да смо ми изабрали баш тај пут, каже крагујевачки карикатуриста по повратку са Међународне изложбе карикатуре у пољском граду Легница

УЈЕКУ најжешћег бомбардовања Југославије, жири 23. Међународне изложбе карикатуре у пољском граду Легница другу награду у категорији сатире, у конкуренцији од 2.200 радова, доделио је крагујевачком карикатуристи Милети - Мићи Милорадовићу. Са наградом је стигао и позив да се лично прими признање, што за уметника који полази из земље против које цео свет ратује, који је војни обвезник и уз то не зна ниједну страну реч, није било лако извести.

МИЛОРАДОВИЋ: Путовање је било права авантура. Требало је најпре добити дозволу војних власти да се крене, а онда обезбедити и мноштво виза. Ређали су се проблеми око транзитне словачке визе, па око транзитне визе за Чешку, кроз коју, иначе, воз пролази само шест километара. Пошто ову другу нисам имао, буквално су ме избацили из воза. Ту, на железничкој станици у месту Жилино у Словачкој, где сам даљи превоз чекао целе ноћи, био сам готов да се вратим. Да се то, ипак, не догоди спречио ме је сусрет са једним сјајним железничаром који изгледа попут ликов из романа мог омиљеног писца Бохумила Храбала. Брзо смо нашли заједнички језик: разменили дуван за луле, и уз шумадијску шљивовицу, ја сам цртао свог новог пријатеља док је он певао из свег гласа. До јутра сам поправно расположено, па сам продужио путовање и стигао по награду.

НЕЗАВИСНА СВЕТОСТ: Пољску, у извесном смислу, сматрају „престоницом светске карикатуре“. Какве утиске сте донели са изложбе у Легници?

МИЛОРАДОВИЋ: Целу манифестацију, која је, у ствари, фестивал карикатуре под називом „Сатирикон“ а Међународна изложба је само њен централни догађај, прати изузетна атмосфера. Пошто одгледају изложбене радове, сви учесници фестивала имају прилику да уз пријатну музику, пробране стихове и одлично опремљен шанк, до дубоко у ноћ, размењују своја искуства. Посебно добра идеја, коју би могли и ми корисно да искористимо када организујемо Салон антиратне карикатуре, јесте продужавање изложбе на целу годину. Како? Карикатуре награђених аутора, као и оне из најужег избора, излажу се током фестивала и сачињавају централну изложбу. Тиме се, међутим, изложба не завршава. Сваког месеца љубитељи карикатуре у прилици су да виде нову поставку, а излажу се радови осталих аутора.

НС: У овом лудом времену свака награда освојена у иностранству има специфичну тежину. Да ли сте потајно очекивали ово признање?

МИЛОРАДОВИЋ: Изложбу у Легници светски карикатуристи сматрају најзначајнијом и најдражом, иако се награданим фондом не сврстава међу „надарежљиве“. Посебна част је кад вам се рад налази у каталогу ове значајне уметничке манифестације, што се мени дешавало последњих пет година. Иако, очигледно, поседујем извештај сензибилитет који одговара њиховим критеријумима, награду нисам очекивао, с обзиром да је ликовност у Легници приоритет, док ја већу пажњу придајем вицу. Зато сам био пријатно изненађен.

НС: Били сте у прилици да се на изворишту дешавања упознате са најактуелнијим тенденцијама. У ком правцу иде савремена светска карикатура?

МИЛОРАДОВИЋ: Неки основни трендови на релацији „исток-запад“ присутни су већ десетак година и ту се ништа није променило. У западним земаљама раде се, по правилу, профитабилне карикатуре. Сурови закон тржишта не дозвољава ни највећим мајсторима попут Ховива, Ласалвија или Мордиља да раде политичку карикатуру. С друге стране карикатуристи из Пољске, Украјине, Румуније, Југославије... просто су се специјализовали када је реч о тзв. „фестивалској карикатури“. У гег који представља основну вредност код западних аутора, карикатуристи са истока доста лукаво су унели политичке елементе, поставши на тај начин творци политичког гига у карикатури.

НС: Како ваше колеге, али и пољска јавност гледају на трагедију која се дешава у Југославији?

МИЛОРАДОВИЋ: Интезивно сам се дружио са карикатуристима из готово

свих земаља света, такође и са бројним Пољацима укљученим у рад фестивала. Сви они, без изузетка, тврде да никада нису били у лепшој земљи од старе Југославије нити међу бољим људима. Пољаци су страшно поносни на своју нацију, али сматрају да нико не може да живи мимо света, и не могу да верују да смо ми изабрали баш такав пут. Када сам примао награду, прочитано је да долазим из Југославије. Сви су ми прилазили да изразе своје жаљење због ситуације која нас је задесила. Нашао сам се у незгодној ситуацији - примао сам извињења од људи који су најмање криви због бомбардовања моје земље. Иако не говорим ниједан светски језик, дао сам неколико интервјуа на српском. Пре свега, занимало их је како сам још 1998. направио карикатуру која осликава ратне страхоте. Одговорио сам им да ми у рату живимо већ читавих десет година. То их је, наравно, шокирало па су пожурили да ме питају: „Како сте успели да преживите тако нешто?“ „Једноставно смо се зајебавали!“ одговорио сам, и то су разумели буквално сви, без обзира из које земље били и којим језиком говорили.

НС: Како сте се осећали када сте се, после свега, вратили у Крагујевац?

МИЛОРАДОВИЋ: Из Пољске, где карикатура важи за једну од цењенијих уметности и у којој постоји чак Музеј карикатуре, стигао сам у мој Крагујевац где то сматрају прилично неозбиљном делатношћу. Ником од нас карикатуриста није потребно да нам неко храни сујету, јер сви ми знамо где нам је место. Међутим, тамо сам био лауреат и нормалан човек, а овде ме сматрају будалом. Недавно, на јубиларној прослави годишњице матуре, моји школски другови, иначе прилично задригли локални директори, пријатељски су ме упозорили: „Знаш ли колико си година спискао бавећи се неозбиљним стварима? Када ћеш почети да радиш нешто озбиљно?“

НС: У Крагујевцу Вас је ипак дочекала још једна победа југословенског руководства. Како то коментаришете?

МИЛОРАДОВИЋ:

Дејан КРСТИЋ

ГДЕ СУ, ШТА РАДЕ: ВАЛЕРИЈ СИГАЉЕВИЧ

НАЈЛЕПШЕ - КРАГУЈЕВАЧКЕ ГОДИНЕ

Од пет ученица, Крагујевцу сам даровао пет одличних професора, радо се сећа француски пијаниста и педагог, некадашњи професор музичке школе у Крагујевцу

ФРАНЦУСКИ пијаниста и педагог Валериј Сигаљевич посетио је, после две деценије, крагујевачку музичку школу у којој је, занимљиво је, започео педагошку каријеру. У Крагујевцу је провео само три године али се сматра једним од утемељивача оригиналног уметничког приступа у пијанистичкој педагогији. Иначе је средње музичко образовање стекао у Санкт Петербургу, а студије клавира завршио у Москви, у класи чувене професорке Вере Горностајеве. Већ петнаест година настанен је у Паризу. Недавно, у оквиру прославе јубилеја Музичке школе Крагујевац, врсно музичару и педагогу додељена је Повеља ове образовне институције.

НЕЗАВИСНА СВЕТОСТ: Да ли вас је обрадовао позив да, после деветнаест година, поново дођете у Крагујевац?

СИГАЉЕВИЧ: Када сам позван да посетим Крагујевац, кроз главу су ми прошле све оне приче које годинама слушам у Француској да је у Југославији велика економска и политичка криза, да се води рат на Косову... Можда нисам био у прилици да, за пет дана, стекнем праву слику али, све промене које сам приметио, догодило су се у позитивном правцу. Музичка школа је много напредовала, пре свега што се квалитета ученика и професора тиче, дивно изгледа, а видим да је Крагујевац добио и Музичку академију. Ипак, основни разлог због кога сам поново овде јесу моји пријатељи, којих у Крагујевцу имам заиста много. Разговарајући са њима, присетили смо се оних дивних дана пре двадесетак година.

НС: Како сте се запослили баш у Крагујевцу?

СИГАЉЕВИЧ: Моја прва жена била је из Југославије. Упознали смо се у Москви и по завршетку студија доселили у Тузлу. Кратко смо радили у тамошњој Музичкој школи и, на позив тадашњег директора Милана Нешића, обрели се у Крагујевцу. Одмах сам преузео класу и то је почетак једног од најлепших периода у мом животу. Била је то изузетно талентована генерација и најуспешнија пијанистичка класа у историји Музичке школе. Наиме, свих пет ученица данас су професори клавира у Крагујевцу: Виолета Васиљевић, Снежана Крстић, Светлана Миливојевић, Александра Раденковић и Сања Пантовић. Иако то, до тада, није био обичај, оне су, као средњошколке, имале изузетно успешну турнеју по градовима Југославије: Дубровник, Сплит, Мостар, Тузла, Сарајево, а као круна био је наступ у београдском СКЦ-у. Још увек се сећам сјајне критике коју је о том концерту, у Политици, написао Енрико Јосиф. Укратко, мој педагошки

рад је више него очигледан. Од пет ученица, Крагујевцу сам даровао пет одличних професора.

НС: Имали сте и концертне наступе.

СИГАЉЕВИЧ: Велики српски уметник Миодраг Азањац дошао је на идеју да у знак сећања на жртве стрељања у Крагујевцу направи културну манифестацију на којој би наступали домаћи и светски уметници. Имао сам ту част да својим концертом отворим први ОКТОХ. Поред Крагујевца, у више наврата свирао сам и у Београду.

НС: По одласку из Крагујевца захуктава се ваша концертна каријера.

СИГАЉЕВИЧ: После краћег борава у Италији, најуспешније сам наступао у Немачкој. Тамо је прави рај за врхунске уметнике класичне музике. Када дође викенд, Немци се „одмарају“ на три начина: одлазе на фудбалске утакмице, опијају се у пивницама или слушају уметничку музику. С друге стране, уметници имају сјајне услове, свира се на врхунским клавирима а и хонорари су више него задовољавајући. Искључиво сам од својих концерата у Немачкој издржавао петочлану породицу.

НС: Ипак се селите у Француску. Зашто?

СИГАЉЕВИЧ: Као што ме је љубав из Русије довела у Југославију, из истог разлога преселио сам се у Француску. Моја друга жена је Францускиња и, као прави романски тип, није више могла да замисли наш живот у Немачкој. Одлучили смо да за стално место борава и заберемо Париз, у коме живимо већ петнаест година. Запослио сам се на Државном конзерваторијуму који представља најцењенији факултет музичких уметности у Француској, али нисам запо-

ставио своју концертну каријеру. Наступао сам у готово свим земљама Европе а највише у Француској, Енглеској, Немачкој, Израелу, Швајцарској...

НС: Можете ли да направите поређење између својих некадашњих ђака у Југославији и садашњих студената у Француској?

СИГАЉЕВИЧ: У Француској родитељи своју децу уписују у музичку школу да не би скренула са „правог пута“. Док они зарађују за живот, сигурније им је да деца проводе време уз инструмент него на улици или у кафани. Од великог броја ђака деси се да блесну они најбољи који, касније, уписују академију. Током борава у Крагујевцу свакодневно сам слушам ђаке овдашње школе. Они су много више талентовани и емотивно мотивисани за музику. За само пар дана успоставили смо одличан контакт и жао ми је што не могу да им се дуже и озбиљније посветим.

НС: У Крагујевац долазите непосредно после успешних концерата у Паризу. Какви су вам планови?

СИГАЉЕВИЧ: У познатој концертној дворани „Форум де Ал“ 16. и 17. децембра свирао сам чак два концерта: „Први концерт Прокофјева у Дес-дуру“ и „Равелов концерт за леву руку“. У 1999. навршава се 150 година од како је умро Фредерик Шопен, тако да ће наредне сезоне мој репертоар искључиво сачињавати Шопенова дела. На чувеном париском гробљу „Пер ла шез“ биће изведен величанствен концерт у част великог композитора на коме ћу и ја наступити. Поред великог поштовања које гајим према овом уметнику, лично ћу бити посебно инспирисан за овај наступ јер је, уз највеће великани, на том месту сахрањена и моја мајка.

НС: На концерту одржаном у вашу част, додељена вам је Повеља Музичке школе у Крагујевцу. Време, очигледно, није избрисало траг који сте оставили у музичком животу Крагујевца?

СИГАЉЕВИЧ: Првобитно је било планирано да на том концерту и сам наступим. Међутим, прехладно сам се што је довело у питање и мој долазак у Крагујевац. Пресудило је обећање које сам дао председнику Музичке омладине Крагујевца Милану Томићу који је својим ентузијазмом, као човек из сенке, много урадио на популаризацији музике у Крагујевцу али и у Европи. Изузетна ми је част да сам добитник повеље једне од најбољих музичких школа у свету, и задовољство што су ми њени ђаци приредили величанствен концерт. Велико хвала мом Крагујевцу. ●

Дејан КРСТИЋ

„СТРАНЦИ” У КРАГУЈЕВЦУ

ЉУБАВ ЈАЧА ОД БОМБИ

Када је отпочела агресија на нашу земљу, амбасаде бивших совјетских република позвале су своје грађане да хитно напусте Југославију. Наше суграђанке из Русије и Украјине ипак су одабрале да остану у Крагујевцу

ИАКО не спада у ред градова у којима све врви од странаца, Крагујевац је одувек пружао гостопримство, а неретко и уточиште држављанима других земаља. Последњих година, вођене професионалним, економским и емотивним разлозима, многе даме из земаља бившег Совјетског Савеза одабрале су Крагујевац за своје ново место боравка. Карактеристичан пример представља колектив Музичке школе, у коме своје богато знање стечено на најпознатијим светским конзерваторијумима нашим ђацима преноси чак шест педагога из Русије и Украјине.

НАТО агресија на нашу земљу, као ни бројне детонације које су потресале Крагујевац, нису их приморале да напусте Југославију, иако су им амбасаде њихових земаља предлагале такво решење.

Овде је мој дом

У време када су одбројавани последњи дани бивше Југославије, из Запорожја, центра украјинске индустрије аутомобила, пут Шумадије кренула је Јелена Крјукова. Као врстан професор клавира лако је пронашла запосење и убрзо засновала породицу.

- Од првог дана у Крагујевцу сам се осећала као код своје куће. Комшије и пријатељи помагали су ми како бих што пре савладала српски језик, а колеге да са ђацима успоставим прави контакт. Током последњих осам година преживела сам све недаће кроз које је прошао ваш народ. Ипак, ни једног тренутка нисам се покајала због чињенице што сам изабрала баш Југославију за своју другу домовину, истиче Јелена, сада Ивановић, настављајући своју животну причу:

- Прошлог лета, заједно са својом породицом, посетила сам родни град. Провели смо дивне тренутке са родбином и пријатељима у Украјини, али сам једва чекала да се вратим кући. Тамо сам рођена, али је мој дом, ипак, у Крагујевцу.

Вишемесечно ишчекивање и наду да ће конфликт на Косову бити решен политичким средствима прекинули су звуци првих бомби. Амбасада Украјине подудила је својим држављанима могућност да се у што краћем року евакуишу из Југославије. Јелена Крјукова-Ивановић одлучила је да остане са својом породицом:

- Историја наших народа препуна је ратова и страдања. Још као девојчица пуно сам слушала о страхотама Другог светског рата, али сам била убеђена да се нешто слично мени неће догодити. Моје размишљање, на жалост, нису делили они који се тако неодговорно играју животима наше деце. Нисам напусти-

НИСУ ЖЕЛЕЛЕ ДА
НАПУСТЕ
ПРИЈАТЕЉЕ:
ИНА СМОЉАР
БОГДАНОВИЋ И
ЈЕЛЕНА КРЈУКОВА
ИВАНОВИЋ

ла Југославију јер не желим да рушим мостове које сам овде „саградила”. Сматрам да је мојим пријатељима у Југославији помоћ потребна у овом тренутку, а када нормалан живот поново постане наша стварност тада ћемо се сви много лакше снаћи. Мени лично, у овом сулуодом времену, много помаже чињеница што сам музичар. И када је најтеже, седнем за клавир па музиком одагнам црне мисли.

Део српског народа

За протеклих осам година Јелена је у Крагујевцу стекла велики број пријатеља, али се зајичај ипак тешко заборавља. Њена најбоља пријатељица, а од недавно и кума, такође је Украјинка која је остала да и у овом ирационалном времену подели судбину са својим суграђанима.

Љубавна романса започета у Черкасову одредила је животни пут Ине Смољар, сада Богдановић, која, убрзо, у граду свог супруга проналази нови дом.

- У Крагујевац сам стигла у време највеће инфлације па смо и то некако преживели. Ситуација је сада много тежа, али сам ја непоправљиви оптимиста. Нисам веровала да се овако нешто може догодити на прагу 21. века и то у

срцу Европе. Када је запучало била сам у дилеми да ли да привремено отпутујем у Украјину. Сматрам да је страх нормална појава и да ми нико не би замерио да сам се са четворогодишњим сином склонила код својих родитеља. Ипак, одлучила сам да останем у средини која ме је од првог момента топло прихватила.

За протеклих шест година у Крагујевцу сам добила посао, засновала породицу и стекла велики број пријатеља. Једноставно, мислим да сам, у правом смислу, постала део овог народа.

Осим педагошког рада у Музичкој школи, Ина је са својом виолином била чест гост крагујевачких концертних подијума. О музичкој публици, колегама, ученицима, пријатељима... увек је имала само речи хвале.

- Недавно сам разговарала са колегицама које су у Југославију дошле из, како се то данас зове, земаља Заједнице независних држава. Крагујевчани су нас, без изузетка, сјајно примили и свакој помогли да се што боље снађе у новој средини. Дакле, љубав између наших народа одувек је постојала, једино се политика мењала. Менталитет људи, вера и језик много више говоре о блискости две нације од званичне политике, па ма каква она била. Политичари долазе и одлазе, а народ остаје.

Свакодневно сам у контакту са својом родбином у Черкасову, они су јако забринуте и огорчени због несреће која је задесила Србију. Иако нисам претерано религиозна, сматрам да ће истина за коју се заједно боримо, као и жртва коју подноси српски народ, ускоро донети бољитак свима нама, закључује Ина Смољар-Богдановић. ●

ТАШ
НЕКРЕТНИНЕ

Ул. Црвено барјаче 7
(иза Ц маркета - код гл. пијаци)
Тел. 331-608

ГДЕ СУ ШТА РАДЕ: МАТИ РАНТАНЕН

ЖИВОТ ИСЦРТАН НОТАМА

За популаризацију хармонике неопходно је анимирати композиторе да стварају оригинална дела за овај инструмент, сматра фински професор хармонике

ПОСЛЕ успешних курсева широм Европе, фински уметник хармонике Мати Рантанен одазвао се позиву својих колега да у оквиру „Зимске музичке радионице“ одржи семинар и у Крагујевцу. Господин Рантанен, иначе ученик славног Данца Могенс Елегарда, важи за једног од водећих уметника и педагога тзв. западне школе хармонике. Запослен је на Музичкој академији „Сибелијус“ у Хелсинкију али редовно, у својству спољног сарадника, наставу држи и на музичким академијама у Тросингену, Копенхагену и Лондону. А као солиста и члан камерног састава, са успехом је наступао на међународним фестивалима широм света: Амстердам, Москва, Торонто, Рејкјавик, Париз, Бундеспешта, Копенхаген.

НС: Како сте се определили за хармонику када она у Финској не спада у посебно популарне инструменте?

РАНТАНЕН: Мој отац је био велики љубитељ музике а његов најбољи пријатељ цењени извођач популарне музике на хармоници. Често су, у нашој кући, приређивали забаве, тако да сам још као беба заволео звук овог инструмента. Са пет година добио сам прву хармонику и од тада мој живот је исцртан нотама и испуњен звуцима хармонике.

НС: Да ли је посвећеност музици брзо дала резултате?

РАНТАНЕН: Једна телевизијска емисија у којој сам учествовао као млад и талентован музичар унела је преокрет у моје дечачке снове. Имао сам само десет година када сам у тој емисији наступио поред великог данског уметника хармонике Могенс Елегарда. Пошто му се моје свирање допало, позвао ме је да га, када год пожелим, посетим у Копенхагену. Тако је започела наша сарадња која је одредила мој уметнички пут. Могенс никада није био мој професор у правом смислу те речи, већ велики ауторитет и саветодавац, укратко, духовни отац.

НС: По завршетку студија започињете солистичку и педагошку каријеру. Колико је било тешко популарисати хармонику као инструмент у Финској и осталим Скандинавским земљама?

РАНТАНЕН: Иако игра важи улогу у популарној музици многих земаља, хармоника је у области класичне музике млад инструмент. Проблем, међутим, није у популарности већ у недостатку оригиналних дела писаних за овај инструмент. У почетку, комплетан репертоар уметника хармонике био је базиран на транскрипцијама клавијирских компо-

зиција. Моја намера била је да својом интерпретацијом код композитора пробудим жељу да стварају комаде за хармонику. Последњих десетак година композитори су нам даровали мноштво оригиналних дела, како за соло хармонику тако и у области камерне музике. Свој допринос видим у чињеници да велики број ових композиција потиче од ствараца из Скандинавије.

НС: Последњих година млади хармоникаши из Крагујевца постижу одличне резултате на међународним такмичењима. Многи од њих су и полазници вашег семинара. У чему је тајна њиховог успеха?

РАНТАНЕН: Крагујевачка школа хармонике слони за једну од најцењенијих у свету. Имао сам прилике да многе таленте из Крагујевца чујем на међународним такмичењима. Високо мишљење са којим сам дошао, само сам учврстио у директном контакту са овим младим људима. Десетак дана семинара није довољан период да од мене науче нешто ново, али је више него довољно да међусобном разменом информација обогатимо своја уметничка сазнања. Успех ваших уметника хармонике последица је дугогодишњег, преданог рада овдашњих професора, који су своје образовање стицали у иностранству, првенствено у Русији. Уз изузетан педагошки рад истакао бих и чињеницу да су ови млади људи своју енергију усмерили према стваралаштву. Тешка економска ситуација која влада у вашој земљи последњих година, није их деморалисала већ им је улила неку врсту креативног пркоса, неопходног сваком младом уметнику. Оно што бих замерио својим крагујевачким колегама односи се на њихову потпуну посвећеност педагогији и својим ученицима. Све су то врхунски музичари који су запоставили извођачку каријеру. Без великих концерата нема ни интереса домаћих композитора за хармонику, а без оригиналних композиција не може се озбиљно популарисати овај инструмент у Југославији.

НС: После недељу дана боравка у Крагујевцу, какве утиске носите из наше средине?

РАНТАНЕН: Последњих 25 година пуно путујем тако да сам често боравио у земљама некадашњег Источног блока, уз то, на само стотинак километара од Хелсинкија простира се Русија. Атмосфера коју осећам у Крагујевцу пуно подсећа на ону из Русије или Естоније. Сматрам да исте грешке чине све бивше комунистичке земље. Многи су жељно очекивали слободу и демократију, а ка-

НИЈЕ СЕ ПОКАЈАО:
МАТИ РАНТАНЕН

да је комунизам пао, мислили су да одмах долази благостање. Уз све ово, ви сте имали и рат који је још више успорио развој земље. Види се, на сваком кораку, да у економском смислу овде не цветају руже али људи су врло отворени и срдачни, што ми боравак чини врло пријатним. Како један мој овдашњи пријатељ рече: „Новац и није најважнији у животу – али га је лепо имати“.

Н. С: Ово је ваша прва посета Југославији. Да ли је било лако одлучити се на овај пут?

РАНТАНЕН: Када сам прихватио позив да учествујем у раду „Зимске музичке радионице“, одједном сам ухватио себе да много чешће и пажљивије слушах вести и читам новине. Како се ближио дан поласка, почео сам да осећам страх. Тада сам позвао Амбасаду Финске у Београду и потражио савет. Речено ми је да је ситуација у овом делу Србије безбедна и да нема бојазни да се било шта може искомпликовати. Тако сам стигао у Крагујевац и нисам се покајао.

НС: С обзиром да сте се помало прибојавали доласка у Југославију, сматрате ли да сте имали праве информације о овдашњим збивањима?

РАНТАНЕН: Можда ће вас изненадити податак да људи у Финској пуно знају и често причају о Југославији. Са пуно симпатија пратили смо ваше спортске успехе свих ових година. Посебно занимљивим сматрам период у коме сте градили неки свој социјализам пуно другачији од оног „изворног“ руског модела. Последњих година, међутим, моји земљаци су прилично разочарани догађајима који су се тако трагично одиграли на простору бивше Југославије. Непојмљиво је да на прагу 21. века рат постане једина опција за решавање проблема. Не бих желео да залазим у суштину трагедије која је погодила Балкан, јер то превазилази потенцијал једног професора хармонике. ●

Дејан КРСТИЋ

ПОБУНА РОБОВА

„Амистад“, режија: Стивен Спилберг. Улоге: Метју Меконахи, Ентони Хопкинс, Морган Фримен.
Продукција: Dreamworks.

ПОСЛЕ великих комерцијалних успеха мегахита „Парк из доба Јуре“ и „Изгубљени свет“, најпопуларнији редитељ данашњице, Стивен Спилберг, снимio је први филм за своју нову продуцентску кућу „Dreamworks“, „Амистад“. Прича нас одводи у 1839. годину, када се на броду „Амистад“ дого-

дила побуна робова. После нешто дуже експозиције, где до детаља приказује тај догађај на Океану, Спилберг нас враћа на копно. Ту почиње судски процес вођи побуне Синкеу (Джимон Хоунсоу), што уз повремене флешбекове представља окосницу радње филма. Интересе оптужених робова заступа аболитиониста Тиодор Цоадсон (Морган Фримен) и Луис Тапен, који ангажују ексцентричног адвоката Роџера Болдвина. Овај случај поделио је америчку јавност и сукобио две значајне политичке личности, тадашњег председника Марина Ван Бјурена, и бившег, Џон Квинси Адамса (Ентони Хопкинс).

Ако занемаримо драматуршке мањкавости, оличене у црно-белом приказивању стварности, типичном за тзв. „озбиљне“ Спилбергове филмове, „Амистад“ је велики филм. Фантастичну фотографију Јануша Каминског и сугестивну музику Џона Вилијамса Спилберг је на маестралан начин искористио као контрапункт суровим сценама побуне и насиља на броду те моралном посрнућу

Посебан печат овом филмском епу дали су глумци. Метју Меконахи на најбољи начин доказује епитет најперспективнијег глумца Холивуда. Многи су били склони да тврде како је Морган Фримен улогама у бројним трилерима постао фах-глумец, али их је он одмереним и упечатљивим тумачењем бившег роба који помаже своје некадашње сапатнике на најбољи начин демантовао. У глумачком смислу филм ће остати ипак упамћен по најискуснијем и најмлађем. Сер Ентони Хопкинс оплеменио је сваки кадар у коме се појавио, натеравши нас да замеримо сценаристи што лик бившег председника није детаљније приказао. А у улози вође побуне Синкеа доминирао је дебитант афричког порекла, Джимон Хоунсон, потврђујући тезу да Спилберг у сваком филму лансира бар једну глумачку звезду.

Пошто је на најбољи начин елаборирао Други светски рат и проблем Јевреја у филмовима „Царство сунца“ (1987) и „Шиндлерова листа“ (1993), очигледно незадовољан резултатом претходног излета у афричко-америчку историју („Боја пурпура“, 1985), својим најновијим филмом „Амистад“ Стивен Спилберг на дирљив и ефектан начин обрађује проблем ропства и расизма у предвечерје америчког грађанског рата, а да ли ћете се и ви сложити са његовим ставовима, сазнаћете ако, чекајући референдум, огледате овај сјајан филм. ●

Дејан КРСТИЋ

Трибина

ЖРТВЕ „ЧИШЋЕЊА ИСТОРИЈЕ“

Србија на крају 20. века проживљава најтеже тренутке у својој историји. Из угла Данијела Шифера и Моме Димића политички курс не би требало мењати

НА трибини коју је у петак 25. јуна организовао Студентски културни центар, француски филозоф Данијел Шифер и српски књижевник Мома Димић изнели су своја размишљања о путу којим би Србија требало да крене у нови миленијум.

Правећи паралелу између страдања Јевреја током Другог светског рата са „глобалним анти-србизмом“ који је захватио готово читав свет, Данијел Шифер је истакао разлоге због којих је прихватио незахвалну улогу да се сврста међу малобројне европске интелектуалце који су стали на српску страну.

- То што су Срби данас потпуно изоловани од света, нема никакве везе са овдашњим режимом. Једноставно, ради се о „чишћењу историје“. Народ који су у прошлости сарађивали са нацистима данас се представљају као жртве, док се Срби који су, уз Јевреје, од фашизма највише пропатили, проглашавају главним кривцима. Овај, до сада невидени историјски ревизионизам, основни је разлог српског страдања последњих година

које је кулминирало нецивизацијским бомбардовањем наше земље.

Уз цитате из свог књижевног стваралаштва, Мома Димић је подвукао да недавно бомбардовање Југославије на најбољи начин потврђује исправност његових ставова како „Срби као небески народ своју судбину морају решавати сами“.

Одговарајући на бројна питања присутних, учесници трибине су се сложили да „српском народу предстоји тежак период обнове и изградње, при чему је неопходно ослонити се искључиво, на сопствене снаге, јер помоћ од агресора овом народу није потребна“.

Трибина „Србија на крају 20. века - из мог угла“ очигледно је у потпуности остварила основни циљ да Данијел Шифер и Мома Димић изнесу ставове који ће наићи на подељене симпатије публике. На крају су сви били задовољни и орни да започну изградњу земље. Заборављен је само одговор на непостављено питање: од чега? ●

Д. КРСТИЋ

ДУГО ФИЛМСКО ЛЕТО

У жељи да обогати иначе хронично сиромашно крагујевачко културно лето, „Шумадија филм“ припрема изузетно квалитетан филмски програм

ТОКОМ врелих летњих дана Крагујевчани ће бити у прилици да одгледају најновије филмске хитове, као и репризе филмова који су обележили прошлогодишњу филмску продукцију.

У „Шумадији“ до 4. јула приказује се филм Мирослава Лекића „Нож“. Од 5.-11. јула „Балканска правила“; 12.-18. јула „Прашки дует“; 19.-25. јула „Сви се боре за место под сунцем“ и од 25. јула до 2. августа македонски филм „Збогом 20. век“.

На репертоару биоскопа „Пионир“ наћи ће се све сами хитови: од 25. јуна до 5. јула „Годзила“; 6.-11. јула „Људи у црном“; 12.-18. јула „Легенда која живи“; 19.-25. јула „Шакал“ и од 26. јула до 2. августа „Човек под гвозденом маском“.

После свега што су проживели, наши суграђани су се очигледно зажелели да у биоскопу потраже једну лепшу стварност, каже Ранко Милосављевић директор „Шумадија филма“.

Сви наши покушаји да током бомбардовања организујемо биоскопске пројекције остале су без резултата, с обзиром да љубитељи филма нису били спремни да у близини „ризичних локација“ уживају у остварењима седме уметности. Зато сматрам да је наша дужност да своју публику обрадујемо квалитетним репертоаром током летњих месеци, истиче Милосављевић.

Сличан репертоар јулском очекује нас и током августа. Сасвим је, међутим, неизвесно како ће изгледати биоскопска јесен, и то како у Крагујевцу тако и у читавој земљи.

Потпуна изолација наше земље погубно ће се одразити на активности дистрибутера и биоскопских приказивача. Већ сада је сасвим јасно да највећи светски хитови представљају лепу прошлост биоскопа у Србији. Уколико се општа ситуација драматично не измени, током јесени и зиме гледаћемо највероватније репризе филмове, закључује Ранко Милосављевић. ● **Д. КРСТИЋ**

ДВЕ ЧАЂАВЕ ДВОЦЕВКЕ

Режија: Гај Ричи улоге: Џејсон Флеминг, Декстер Флечер, Ник Моран, Стивен Мекинтош

ПОСЛЕ фантастичног успеха у британским биоскопима, један нискобуџетни енглески филм побудио је велику пажњу америчке критике као и правих љубитеља откачене комедије. „Британски Тарантино“, „Бољи од „Трејспотинга“, „Филм који је надмашио „Мушке“ само су неки од наслова који су пратили америчку премијеру филма „Две чађаве двоцевке“ представљајући га као једно од најпријатнијих изненађења прошлогодишње филмске продукције.

Све је почело на фестивалу у Санденсу где је својим специфичним хумором, дебитантско остварење Гаја Ричија успело да пробије баријеру елитистичких филмских кругова који по правилу прате овај фестивал. Пошто је постао најгледанији филм године у Великој Британији, уследиле су награде на фестивалима у Токију, Торину и Единбургу.

Филм „Две чађаве двоцевке“ прати судбину главног јунака Едја. То је шармантни мангуп који се упушта у највећу коцкарску партију свог живота. Не знајући да је игра намештена, Еди пристаје на улог од сто хиљада фунти. Изгубљени новац мора се вратити у року од недељу дана. Тада почиње невешта журбава лондонским улицама која чини и централни део ове духовите приче.

Свестан чињенице да, данас, није лако направити оригиналан филм, нарочито ако је реч о дебитантском остварењу, сценариста и редитељ Гај Ричи пажљиво је сублимисао све елементе који творе једну модерну комедију. Чврсту наративну структуру естетски допуњује оригиналан редитељски поступак, при чему, свака севенца подсећа на најуспелије спотове са МТВ-а. Визуелни имидж свих предграђа Лондона заслуга је сценариста Тима Морис-Донса док читав утисак употпуњује умерено агресивна музика Дејвида Њуа и Џона Марфина. Плејада нових британских комичара предводи Џејсон Флеминг па уколико би редитељи у најскоријој будућности учили снагу њиховог талента, могло би нам се посрећити да ускоро добијемо наследнике незаборавног „Летећег циркуса Монтија Пајтона“.

Филм „Две чађаве двоцевке“ спада у ону групу остварења која се или гледају више пута или се биоскопска сала напушта десетак минута после почетка пројекције. Имајући у виду да је стрпљење једна од основних одлика нашег менталитета, реално је очекивати да ће домаћа публика пружити шансу овим сјајним комичарима па макар они били и суграђани Робина Кука. ● **Дејан КРСТИЋ**

ФИЛМ

ДИСКОТЕКА 54

Сценарио и режија: Марк Кристофер; улоге: Рајан Филип, Селма Хајек, Мајк Мејерс, Нев Кембел, Шила Ворд, Мајкл Јорк

КАДА год понестане идеја, „прекобројни“ холивудски продуценти присете се успомена из своје младости и убрзо настане нови филмски тренд. После мање или више успешних реминисценција на различите филмске жанрове, дошло је време да се синеасти позабаве периодом седамдесетих, који је многима у сећању остао као прекретница важећег синеама вредности.

Све је кренуло од обновљене верзије „Бриљантина“ који је очито добро припремио терен за пројекте који су потом уследили. Зачецима порнографије бавио се филм „Ноћи бутџа“, вративши Холивуду једну од водећих глумачких звезда с краја 70-тих Берта Рејнолдса, да би се кључни пројекти овог тренда окренули месту које и данас представља заштитни знак тога доба – дискотеци.

Један за другим публици су представљени филмови: „Последњи дани диска“, Вит Стилмена, „Плишани рудник злата“ Тода Хејнса, као и остварење младог редитеља Марка Кристофера „Дискотека 54“.

Најпознатије стециште светског цетсета у периоду 1977-79. године био је ноћни клуб 54 у Њујорку. За познате, славне и атрактивне, врата овог „храма блуда и разврата“ била су увек отворена. Међу придошлицама је и конобар Шејн, младич атрактивног изгледа коме се, захваљујући „симпатијама“ власника клуба, део америчког сна полако осмехује. Тако, укратко, изгледа сиче првог филма који је икада снимљен о дискотеци у којој су се, готово сваке ноћи, окупљали Елизабет Тејлор, Грејс Кели, Енди Ворхол, Мик Џегер, Вуди Ален, Рајан О'Нил...

Сценариста и редитељ Марк Кристофер у прилици свог другог целочерног играног филма ставио је лик власника клуба Стива Рубела, једног од најпознатијих америчких хомосексуалаца. Овај млади аутор је и до сада био опседнут темом хомосексуализма („Гађице за дечаке“ '93, „Лечачки живот“ /епизода у омнибусу/ '97) па су збивања у легендарном клубу 54, неоспорно, представљали идеално полазиште за приамбициознији пројект у каријери, а када радите оно што волите то се обично и посрећу.

Основни квалитет филма садржан је у чињеници да је Кристофер успео да створи аутентичну атмосферу времена о коме говори. Фотографија Александра Гринског уз тонове незаборавних диско стандарда Глорије Ђејнор, Еми Стјуарт или групе Бони М подсетили су нас на године правих журки, слободног живота, разузданог секса и свеколиких опијата.

Све ово подстакло је и глумачку екипу предвођену Мајклом Мејерсом да пружи максимум. ●

ФЕНОМЕН „ТИТАНИК“

ПОСЛЕ ЊЕГА ПОТОП?

Филм о потонулом броду руши све рекорде и дели историју кинематографије на пре и после „Титаника“

ДОК нам је сећање на недаћну гламурозни спектакл доделе Оскара улепшавало си-
ву свакодневицу, атмосфера испред крагује-
вачке Градске дворане „Шумадија“ многе на-
ше суграђанине враћала је у дане младости.
Већ око поднева, одигравала се забораваљена
слика: десетине Крагујевачана стрпљиво је че-
кало, у реду, на своју карту за „Титаник“. Уче-
ствујући у стварању једног новог поглавља у
историји кинематографије, домаћи филмофи-
ли су нас подсетили на сву драж коју пружа
жамор препуне сале у ишчекивању почетка
пројекције. Зато, драги пријатељи, ако су нас
мимоишли бројне благодети с оне стране Оке-
ана, бар једна тековина савременог света до-
шла је и до Крагујевца, после петнаестак го-
дина - догодило нам се биоскоп.

Филм који је успео да бар мало пробуди
Крагујевчане из летаргије и подсети их да је
филмској публици место у биоскопу, на најпо-
зитивнији начин узбукао је токове филмске
индустрије. А тренутак када је Џејмс Камерон
изашао на позорницу „Шрајн Аудиторијума“ да
прослави и једанаестог, рекордног Оскара,
представљао је и последњу кап у горкој чаши
зависти моћних продуцената Холивуда. Не
треба се пуно враћати у прошлост да би се
сетили подсмеха са којим су власници конку-
рентских филмских кућа коментарисали и
треће одлагање премијере „Титаника“. Бројни
магазини стављали су знак једнакости између
катастрофе брода и његовог имена на
филмском платну. Ни успешна премијера у
Јапану није одбродоволила скептике Холиву-
да. Чудо које се, међутим, догодило у току пр-
ва три месеца ове године, усталичило је овај
велики филм на првом месту свих ранг листа
које праве статистичари „Фабрике снова“.

Да завист као људска особина није страна
холивудским моћницима, знали смо и раније
али, питате се, чему паника? Онога тренутка
када је обелодањено да су трошкови продук-
ције „Титаника“ премашили 250 милиона дола-
ра, а посебно када је средином марта исти
филм зарадио преко милијарде, из основа су
пољуљани темељи једног устаљеног стила по-
словања у филмском бизнису. Ризик кога су
се прихватиле компаније Фоу и Парамаунт,
додуше нерадо, вишеструко се исплатило, о-
безбедивши поменути филмским кућама ме-
сто на самом врху холивудске пирамиде моћи.

У односу на претходна времена, данас је
много теже бити на челу било које продук-
тске куће јер се, једноставно, као императив
неумитно намеће само један циљ - надмашити
„Титаник“. Када ће се и коме то посрећити, ви-
дећемо.

Д. КРСТИЋ

ФИЛМ

УПОЗНАЈТЕ ЏОА БЛЕКА

Режија: Мартин Брест; сценарио:
Рон Озборн, Џеф Рино, Кевин
Вејд, Бо Голдмен; улоге: Бред
Пит, Ентони Хопкинс, Клер
Форлани, Џеј Вебер, Мариша Геј
Харден

КАДА дође судњи дан најтеже је на-
правити ваљан избор. Ако постоји
могућност да се мудрошћу избегне најго-
ре, и они најмоћнији приморани су да
прихвате уступке не би ли, својом вешти-
ном, помогли да се избегне трагедија.

После срчаног удара, медијски магнат
Вилијам Периш упознаје загонетног мла-
дића који представља персонафикацију
смрти. Опчињен харизмом богатог моћ-
ника и лепотом његове кћери Сјузан,
смрт у лицу Џо Блека одлучује да Пери-
шу одложи одлазак на онај свет. Љубавна
романса Сјузан Периш и Џоа Блека бли-
жи се „трагичном врхунцу“, тада на сце-
ну ступа моћни Вилијам Периш који му-
дрошћу и снагом очинске љубави поку-
шава да се одупре моћном „непријатељу“.

У уметности познату тему - нагодбе
са смрћу, за холивудске прилике необи-
чајено бројан сценаристички тим вешто
транспонује у најколику причу пуну ро-
мантике, љубави и универзалних вредно-
сти. Искористио је то један од најунивер-
залнијих филмских стваралаца Америке
Мартин Брест као сјајно полазиште за
свој нови филм.

У свет покретних слика Мартин Брест
улази током студија на њујоршком Уни-
верзитету, када је својим дебитантским
остварењем „Хот дог за Гогена“ (77) о-
својио прегршт награда намењених мла-
дима ствараоцима. Из прилично сублими-
ране филмографије овог аутора издвајају
се мега хитови „Полицајац са Беверли
Хилс“ (84) и „Подноћна трка“ (88), да
би римејком класичног италијанског о-
стварења „Мирис жене“, 1992, изборио
номинацију за награду Оскар.

Захваљујући солидном буџету, овај
пројект студија „Универсал“ може се по-
хвалити изузетном екипом када је реч о
техничком сегменту филма: директор
фотографије је Емануел Лубецки (памти-
мо га по сјајној камери у филмовима
„Велика очекивања“ и „Веридба“), за у-
метнички дизајн филма постарао се Дан-
те Ферети, док је романтичну музику
компоновао Томас Њуман.

Посебан квалитет остварења „Упознајте
Џоа Блека“ представља фасцинанта глум-
ачка екипа коју предводи густивни
Ентони Хопкинс, доказујући да велики
глумци не смеју себи да дозволе прома-
шај. Исту уметничку нит следи Бред
Пит, који својим оригиналним и од стар-
ијег колеге посве различитим глумач-
ким сензибилитетом учвршћује своје ме-
сто у самом врху светског глумишта.

Иако то никада не беше сврха седме
уметности, из појединих филмова могу
се извући веома корисне поуке. Они ко-
јима би снага љубави и универзалне ху-
манистичке вредности могли да прочисте
помрачену свест стварају, на жалост, не-

ФИЛМ

ПРЕМАШЕНА „ОЧЕКИВАЊА“

„ВЕЛИКА ОЧЕКИВАЊА“;
режија: Алфонсо Карон;
сценарио: Мич Глејдер (по
мотивима романа Чарлса
Дикенса); улоге: Гвинет Палтроу,
Итан Хоук, Роберт Де Ниро, Ен
Бенкрофт, Хенк Азариа, Крис
Купер.

ВЕЛИКИ мајстор филмских адаптација
књижевних дела, Сер Дејвид Лин,
данне 1946. године режирао је филм „Ве-
лика очекивања“ према књижевном пред-
лошку славног Чарлса Дикенса. Филм је
постигао незапамћен успех код публике а
имао је и четири номинације за Оскара.

Пола века касније, контраверзна адап-
тација Шекспировог дела „Ромео и Јули-
ја“, широм је отворила врата новим ека-
низацијама литерарних класика у маниру
савремене спот иконографије. Следећи на
реду био је Чарлс Дикенс и повратак ро-
ману „Велика очекивања“.

У намери да до краја испрати најакту-
елније холивудске трендове, студио Фокс
ангажовао је редитеља модерног сензиби-
литета Алфонса Карона који је, заједно са
својим сарадницима, на најбољи начин о-
правдао указано поверење. Укратко, филм
„Велика очекивања“ представља једно од
најпријатнијих изненађења овогодишње
продукције и остварење које ће, у будућ-
ности, служити као узор многим младим
ауторима.

После више него узбудљивог детињства
које проводи на Флориди, главни јунак
Фин, сели се у Њујорк у намери да по-
стане славни сликар. Успешна каријера,
несрећна љубав и једно велико пријатељ-
ство обележиће његову младост.

Готово сви сегменти овог остварења до-
ведени су до савршенства: иако се радња
филма (за разлику од романа) одиграва у
данашњој Америци, сценариста Мич Глеј-
дер извео је то веома вешто и непретен-
циозно; камера Емануела Лубеског и му-
зика Криса Корнела, Тори Амаса, групе
„Палп“... подвукли су емотивну црту
филма; док је чудесна монтажа Стивена
Вејсберга увела праву револуцију у свет
седме уметности. Осим на избору поме-
нутих сарадника, редитељу Карону капа
доле и када је у питању глумачка подела:
Гвинет Палтроу најављује да ће се у бу-
дућности о њој много више говорити због
њених улога него због негдашње љубавне
везе са Бред Питом; Итан Хоук доказује
да је кадар изнети читав филм на својим
плећима што му, уз изузетан глумачки
таленат, обезбеђује заслужено место у са-
мој елити Холивуда; бриљантну епизоду
остварио је (пош једном) Роберт Де Ниро,
док за наступ Ен Бенкрофт једноставно
можемо рећи - минијатура за Оскара.

Настао као одговор студија Фокс изазо-
ву званом „Ромео и Јулија“, филм „Ве-
лика очекивања“ не само да је надмашно
конкурента када је тренд адаптација у
питању, већ је својом оригиналношћу, са-
временим приступом филмској уметности
и особеним лиризмом достигао и славног
узора из 1946. истомимено ремек-дело Сер
Дејвида Лина.

Дејан КРСТИЋ

„ПОДГРЕЈАНИ“ ХИТОВИ

„БРИЉАНТИН“; режија:
Рендал Клеизер; сценарио:
Бронти Вудард и Алан Кер;
музика: Бери Гиб, Џеф
Џејкобс и Ворен Кејси; улоге:
Оливија Њутн-Џон, Џон
Траволта, Стокард Ченинг,
Диди Кон

ТРЕНДОВИ у „фабрици снова“ ретко када су имали пуно додирних тачака са здравом логиком. Почетком деведесетих, мошне продуцентске компаније почињу све више да дреше кесу па су и буџети великих пројеката досегли фантастичне доларске износе. Међутим, како су паре престајале да буду проблем, холивудски продуценти све више су курили са свежим идејама. Некима се учинило да су пронашли спасоносно решење, а име му је - римејк. Тако су један за другим, своје знатно млађе „класнове“ добили филмови: „Сабрина“, „Шкал“, „Дијаболски“, „Откачени професор“, „Флабер“ и други.

Устаљена пракса студија „Дисни“ да поводом разних јубилеја публици презентира рестауриране верзије класичних цртаћа, дала је идеју славном Џорџу Лујсу да своје „Ратове звезда“ компјутерски испегла и тонски нашминка. Успех који је постигнут, надмашио је сва очекивања, тако да је поменута Лукасова трилогија, прошле године, водила на лустам гледаности све до појаве „Титаника“. Био је то сигнал свим великим студијама да узврате ударац. Само три дана после „друге премијере“ „Ратова звезда“, на пречац је одлучено да се у дистрибуцију пусти освежена верзија тв-нејдјерског хита, с краја седамдесетих, „Бриљантин“.

Пошто је истоимени мјузикл читавих седам година са успехом извођен на Бродвеју, продуцент Алан Кер и редитељ Рендал Клеизер, доста стидљиво, лета 1978. одлучише да „Бриљантин“ пренесу на филмско платно. После многих перипетија за главне протагонисте одабрали су Оливију Њутн-Џон и Џона Траволту. „Бриљантин“ је постао најгледанији филм у 1979. години, а данас заузима високо 40. место на листи најкомерцијалнијих филмова свих времена.

Велики успех који је „дотерани Бриљантин“, последњих месеци наново постигао у Америци, последица је неутолјиве глади филмске публике за романтичним остварењима па макар и у форми подгрејаних, бајатих хитова. Међутим, ово је само почетак, јер Холивуд не жели да пропусти нови златни рудник. Наиме, компјутерски стручњаци водећих филмских студија увелико приводе крају рестауриране верзије познатих филмова: „Чаробњак из Оза“, „Смешна девојка“ Вилијама Вајлера, „Велика језа“ Лоренса Каздана, „Зрно зла“ Орсона Велса, „Истеријач ђавола“ Вилеама Фридкина. ●

Дејан КРСТИЋ

ФИЛМ

ВЕЛИКИ ЛЕБОВСКИ

Режија: Џоел Коен; сценарио:
Итан и Џоел Коен; улоге: Џеф
Бриџис, Џон Гудмен, Џулијан
Мур, Стив Бушеми, Џон
Тортуро

ИМАЈУЋИ у виду досадашњу филмографију браће Коен, њихов последњи пројекат „Велики Лебовски“ дефинитивно представља прекретницу у филмском опусу двојнице аутора. Истински поклоници њиховог филмског рукописа прижељкивали су ремек-дело које би, коначно, овај ауторски тандем лансирало у сам врх холивудске А продукције. Публика која не лудује за експерименталним концептом њихових досадашњих остварења, жељно је очекивала пехерметичан филм.

Универзални ауторски тим (сценарио, режија, монтажа) који сачињавају браћа Џоел и Итан Коен, пажњу филмске јавности на себе скреће 1987. године филмом „Аризона јуниор“. Лабава драматуршка структура зачињена откаченим хумором и необавезним глумачким креацијама постају заштитни знак уметничког проседа браће Коен. У филмовима: „Милерова раскршће“ (’91) и „Бартон Финк“ (’94) још прецизније су профилисали свој аутохтони стил припремајући публику за најзначајније остварење „Фарго“ (’96). Поред неподељених симпатија критике и биоскопских посетилаца широм света, овај филм је био номиниран и за награду Оскар.

Седами заједнички пројекат браће Коен „Велики Лебовски“ представља покушај да се заплет, заснован на замени идентитета, из комедиографске структуре претопи у концепт трилера.

Криминалци упадају у стан Џефа Лебовског сматрајући га милионером из Пасадене који, стицајем околности, носи исто име. Џеф креће у потеру за „великим“ Лебовским али ће њихов сусрет отворити простор за још веће неспоразуме.

У читавој галерији карактера откривамо омиљене ликове из филмова браће Коен, ту су пасионирани куглаши, педофили, неспособни криминалци, наркомањни, бивши хипици, ниџилисти, немачки техно-музичари...

Глумачку екипу предводи сјајни Џеф Бриџис који својим умећем, на жалост, није успео да превазиђе драматуршку недореченост свог лика. Поред њега појављују се све присутнији Џон Гудмен и познато лице независне продукције Стив Бушеми (пета улога у филмовима браће Коен).

Велика шанса која се, после филма „Фарго“, указала „крављевима независне продукције“ није искоришћена. Филм „Велики Лебовски“, за широк публику исувише херметичан, изневерио је, у исто време, поклонице андерграунд концепта који су браћа Коен неговали на почетку каријере.

У времену пред нама, Џоел и Итан Коен би морали да се одреде хоће ли

ФИЛМ

ОЧАЈНИЧКЕ МЕРЕ

Режија: Барбет Шредер; сценарио:
Дејвид Клас; улоге: Мајкл Китон,
Енди Гарсија, Брајан Кокс,
Марсија Гај Харден

УИСТОРИЈИ кинематографије бројни су примери успешних, пре свега европских, редитеља чији је прелазак у Холивуд представљао најаву дебакла у потоњој каријери. Појавом великог Алфреда Хичкока, многи заговорници општих места у светском филму, дуго се нису оглашавали. Животна прича Барбет Шредера доказује да креативним људима стваралачка

укалупљивања нису потребна. Рођен је у Техерану, одрастао у САД, дипломирао филозофију на Сорбони, писао сјајне критике за „Каје де синема“ а заједно са Ериком Ромером убраја се међу осниваче „новог таласа“ у француској кинематографији. Као редитељ, такође дебитује у Француској да би се, после двадесетак година проведених у Европи, вратио у САД, чији је држављанин све време био.

После неколико одличних режија („Птичица“, „Пољубац смрти“), и глумачких излета („Полицајац са Беверли Хилс 3“, „Краљица Марго“), својим најновијим филмом „Очајничке мере“ доказује да му је редитељски посао, ипак, најчак страна.

Син детектива Френка Конора не излечиво је болестан а једини излаз је пресађивање коштане сржи. У потрази за донатором, Конор среће вишеструког убицу натпросечне интелигенције Питера Мекејба. Он пристаје на трансплатацију желећи да се тако домогне слободе. У току операције Мекејб бежи а детектив креће у спектакуларну потрагу.

Изузетно сложена драматуршка структура коју је пред Шредера поставио сценариста Дејвид Клас, показала се као прави изазов за овог врсног синеасту. У читавом галаматјасу жанровских форми, Шредер не губи компас, па ову сложу драму до крајности набијену акцијом, значајки доводи до краја.

Сјајна глумачка подела знатно доприноси снажном утиску који филм „Очајничке мере“ изазива код гледаоца. Енди Гарсија доказује да и улоге карактерних јунака може одиграти сјајно, док је Мајкл Китон, у лику монструозног убице Питера Мекејба, одиграо улогу живота.

После великог успеха филма Џонатана Дема „Кад јагањци утихну“, многи редитељи су покушали да се варирањем теме „човек-звер“ приближе свом узору. Барбет Шредер остварењем „Очајничке мере“ направио је највећи искорак у том смеру, а да ли га је и надмашио, показаће време. ●

Дејан КРСТИЋ

ФИЛМ

Нож

Режија: Мирослав Лекић, према роману Вука Драшковића - сценарио: Игор Бојовић и Мирослав Лекић; улоге: Жарко Лаушевић, Бојана Маљевић, Александар Берчек, Петар Бојовић, Драган Николић, Љиљана Благојевић, Светозар Цветковић, Драган Максимовић, Бата Живојиновић, Никола Којо...

ПОШТО је крагујевачкој филмској публици премијерно приказан истог дана када су у Лос Анђелесу додељени Оскари, неодгођиво се намеће утисак да би филм Мирослава Лекића имао велике шансе код чланова Америчке филмске Академије, само када би уместо балканских међуетничких сукоба третирао, на пример, тему вијетнамског рата.

Као доказани мајстор мелодрамског жанра, Лекић се веома храбро упустио у екранизацију једног од најпопуларнијих романа савремене српске литературе. Уз обилату помоћ сценаристе Игорa Бојовића, књига Вука Драшковића „Нож“ на филмском платну а у Лекићевој визири, делује много убедљивије него када се конзумира као књижевни садржај.

Филм третира широк временски распон свеколиких историјских догађања на крвавом Балкану. Драматуршки веома сложеним поступком, кроз чак пет фаза, у причу вешто инкорпорираних флешбекова, „Нож“ плете емоцијама саткану мрежу трагичних збивања на просторима бивше Југославије, у „времену зла“ од 1941. до 1993. године.

Користећи проверен рецепт холивудских „зихераша“, Лекић је схватио да ће сурова прича Вука Драшковића на публику најјачи утисак оставити ако се презентује у форми мелодраме уз незаобилазну љубавну причу. Вешто се поигравајући, у најпозитивнијем смислу, емоцијама гледалаца, редитељ успева да подједнако успешно оправда како експлицитне сцене насиља тако и емоционалне ломове главних јунака.

Читав спектар редитељских бравура представљао би јалов посао да се у читаву причу на најбољи начин нису укључили вансеријски протагонисти. Тако се, после дуге паузе, улогом Алије Османовића у југословенску кинематографију тријумфално вратио Жарко Лаушевић. Тумачећи лик човека у потрази за личним идентитетом, Лаушевић нас уверава да је уз, од раније знане глумачке квалитете, стекао и потпуну уметничку зрелост. Најцеловитије свакако је онај Сикстер Ефендије, кога маестрално тумачи велики Александар Берчек. Да је Петар Бојовић сјајан и када је о драмским улогама реч, подсетио нас је редитељ Мирослав Лекић дарујући овом сјајном глумцу лик Сабахудића. Поред одличне Љиљане Благојевић и довољно убедљиве Бојане Маљевић, бриљантним епизодама представили су се: Светозар Цветковић, Велимир Бата Живојиновић, Драган Николић и Драган Максимовић.

Прастару дилему: да ли је филмом могуће надмашити вредност екранизованог књижевног дела, на убедљив начин а у корист филма, разрешио је Мирослав Лекић својим најновијим остварењем. Злобници ће рећи да много, ипак, и од романа зависи.

Дејан КРСТИЋ

СА СВЕЧАНЕ ПРЕМИЈЕРЕ ФИЛМА „НОЖ“

ИЗОСТАО САМО ПИСАЦ

У понедељак, 22. марта, у Градској дворани „Шумадија“ гостовала екипа филма снимљеног према роману Вука Драшковића

ДА ли због вредности самог остварења или популарности романа по коме је снимљен, филм „Нож“ у продукцији „Монте ројал пикчерс“ је у Крагујевцу, до сада, најрепрезентативније представљени домаћи филм. Тако је у понедељак, 22. марта, одмах после новинарске пројекције, одржана конференција за новинаре са готово свим актерима филма „Нож“.

Представљајући своје најновије остварење, редитељ Мирослав Лекић изнео је податак да је снимање филма трајало 65 дана на локацијама у Требињу, Београду

Објашњавајући разлоге због којих је, уз дозволу аутора Вука Драшковића, за потребе филма дописан сегмент који третира догађаје из 1993. године, сценариста филма Игор Бојовић је нагласио намеру аутора да се једним могућим виђењем наставка приче истакину догађаји које је роман антиципирао. Уз наду да тиме нису изневерили суштину приче, Бојовић је констатовао да публика најемотивније реагује баш у самом финалу филма, што сведочи да дописани део романа представља његову уметничку надградњу. Бојовић такође сматра да је филм касно снимљен јер, да је то учињено пре петнаестак година, слика у свету о догађајима који су се у Југославији одиграли протекле деценије била би сасвим другачија.

Одбијајући да прокоментарише негативне критике дела београдске штампе, директор филма Бојан Маљевић је истакао да чита коментаре само озбиљних новинара наглашавајући да дотичне критичаре и не познаје?

Буџет филма износио је око 1,5 милиона немачких марка, развијање је обављено у филмској лабораторији у Софији, док је за наше услове изузетно квалитетан тон снимљен у Атини.

На свечаној премијери крагујевачкој публици представљена је готово комплетна екипа филма „Нож“ коју су сачињавали: Мирослав Лекић, Игор Бојовић, Жарко Лаушевић, Бојана Маљевић, Светозар Цветковић, Никола Којо, Драган Максимовић, Слободан Ђустић, сниматељ Предраг Тодоровић, монтажер Бане Милошевић, сценограф Вељко Деспотовић и извршни продуцент Бојан Маљевић.

Д. КРСТИЋ

и студијима „Авала филма“ у Кошутњаку, уз учешће бројне техничке екипе и преко 50 глумаца. Редитељ се посебно осврнуо на период пропеден у Требињу, хвалећи коректну сарадњу са локалним становништвом као и са посматрачима из састава Уједињених нација који су, у неколико наврата, проверавали оружје коришћено током снимања филма.

Лекић је рекао да се први пут суочио са ризиком који доноси трансформација књижевног дела из једне уметничке форме у другу. Трудећи се да суштину романа на прави начин прилагоди законитостима филмске уметности, и да превaziђе све продукцијске недаће које собом носи реализација филма епохе, Лекић је са задовољством истакао одличну сарадњу са продуцентима.

ИЗ ДАНА У ДАН

ПРЕДАВАЊА

МЕРМЕРИ ПАРТЕНОНА

У ПОНЕДЕЉАК 29. марта, историчар уметности из Београда Станислав Живков, одржаће у Народној библиотеци предавање на тему „Мермери Партенона“. Почетак предавања је у 18. сати. Ово предавање је део акције коју су покренули Грчка амбасада, Скупштина града Крагујевац и Народна библиотека „Вук Караџић“, чији је циљ повратак свих статуа из Велике Британије у Грчку. Са истим намерама у уторак, 23. марта, у Галерији Народне библи-

отеке, отворена је изложба фотографија свих уметничких старина под називом „Дан повратка“. У оквиру изложбе одржана је и презентација сплајдова Акропоља и Партенона, које је израдио Крагујевчанин Раде Тошић.

ИЗЛОЖБА

„НОСТАЛГИЈА“

НЕМАЧКИ фотограф Андреа Гелпке излаже фотографије под називом „Носталгија“ у Уметничкој галерији Народног музеја. Ову изложбу, из серије „Аспекти савремене немачке фотографије“, организовали су Гете-институт, Институт за везе са иностранством, Скупштина града и Народни музеј у Крагујевцу. Четвртак, 25 марта, у 19 сати.

„ВРИСАК 2”

Кија: Вес Кравен; сценарио: Кевин Вилијамсон; улоге: Нев Кембел, Дејвид Аркет, Кортни Кокс, Лори Метклаф

НА вечитом рингишпили холивудског успеха, своје место недавно је доградио један помало заборављени жанр, хорор, који никада није био нарочито омиљен на овим нашим просторима. Највише захваљујући фантастичном успеху филма „Знам шта сте радили прошлог лета” сценаристе Кевина Вилијамсона, хорор се вратио путевима старе славе с краја 70-тих.

Био је то довољан сигнал мајстору овога жанра, редитељу Весу Кравену, да започне сарадњу са овим писцем особеног стила. Резултат су два сјајна филма, рехабилитација хорора као жанра и велико отрежњење за успаване холивудске ауторе.

Прича о невољама групе тинејџера, негде у америчкој провинцији, са монструозним, серијским убицом, привукла је фантастичну пажњу филмске публике па је, иако реализован као нискобуџетно

остварење, филм „Врисак” остварио и изузетан финансијски успех.

Много брже но што је то раније био обичај, непромењена ауторска и глумачка екипа сними наставак који је, у много чему, надмашио оригинал.

Прошле су две године од стравичног масакра у граду Вудсбороу, двоје преживелих, Сидни и Ренди, одлазе у колеџ Винзор где се трагична историја понавља.

Драматуршком прецизношћу и редитељским савршенством (уз одличне глумачке креације), „Врисак 2” се, ненадано, сврстао међу најквалитетнија остварења минуле деценије, доказујући „неверним Томама” Холивуда да талентовани аутори не робују ни формама ни парама а ни предрасудама.

Филмовима „Врисак 1” и „2” редитељ Вес Кравен нам предочава свет који препознајемо у филмском жанру страве и ужаса, оном жанру који се показао вишеструко инфериорним у свеопштем хорору свакодневног живота. Велики редитељ није желео да сними наставак филма само зато што му је то налагала продуцентска пракса када су у питању комерцијално исплативи пројекти. „Врисак 2” представља плод Кравенове спознаје да се са istim ликовима може направити филм који ће разрадити претходну причу и покушати да понуди од-

говор на питање о спреси живота и филма у односу према насиљу.

Кључ за разумевање овог сјајног остварења крије се у френетичној, уводној секвенци: разуздани студенти, еуфорично прате пројекцију хорора који представља реминисценцију догађаја из Кравеновог претходног филма. Они као да прижељкују да се убица са платна пресели и у биоскопску дворану. Кравен и Вилијамсон им, наравно, ту жељу испуњавају. Изузетном пажњом коју су посветили поменутој секвенци, они се не задовољавају само пуком констатацијом да су тинејџери, с краја миленијума, склони хистерији опонашања свега виђеног на екрану; идући корак даље, они, ову антологијску сцену завршавају стварним убиством, бришући тиме границу нашег поимања насиља у животу и на филму.

Базирањем комплетног заплета на цитатима класика хорора, Кравен и Вилијамсон не заступају тезу да филм подстиче насиље. Када схватимо да је смрт око нас стварна, филмска илузија се у тренутку губи. Ова чињеница, свакако, најбоље објашњава и разлоге због којих просечни посетилац биоскопа у Србији не лудује за филмовима овог жанра: јер када вам је свакодневица препуна страве и ужаса, хорор у биоскопу делује више као шарена лажа. ●

Дејан КРСТИЋ

НС О 24. СЕПТЕМБАР 1998. О 37

ФИЛМ

ГЛАСНИК БУДУЋНОСТИ

„Гласник”, режија: Кевин Костнер. Улоге: Кевин Костнер, Вил Патон, Лорен Тејт, Оливија Вилијамс, Џејмс Русо

ДА америчка филмска индустрија не зна за миљенике најжешће је на својој кожи осетио Кевин Костнер. Глумца кога су моћни продуценти лансирани у саму холивудску орбиту, проживљава, ових дана, најтеже тренутке у својој каријери. Све је, међутим, почело као у „америчком сну”. Успеси филмова: „Силвердо”, „Без излаза”, „Несаломиви” и „Поље снова” омогућили су му да се 1990. опроба као редитељ и продуцент. Ауторски деби филмом „Плес са вуковима” донео је Костнеру и његовим сарадницима чак седам Оскара. Потом следе комерцијални и глумачки успеси у остварењима: „Ц. Ф. К.”, „Робин Худ”, „Телохранилац” којима је Костнер стекао епитет најбоље плаћеног глумца Холивуда. Али успешна каријера овог уметника беше кратког даха. Његов следећи продуцентско-глумачки пројекат „Водени свет” (1995), редитеља Кевина Рејнолдса, представљао је увод у потпуни стваралачки крах Кевина Костнера. У то време, најскупљи филм свих времена, са буџетом од близу 200 милиона долара, доживео је потпуни фијаско код публике и критике.

Прича о највећем филмском промашају у историји светске

кинематографије, доводи нас до најновијег остварења овог контраверзног глумца, редитеља и продуцента. Филм „Поштар”, или у преводу наших дистрибутера „Гласник”, био је последња шанса да Костнер преокрене ствар у своју корист.

Филм представља мрачну визију доба после уништења већег дела Земље, баш као што је био случај у „Воденом свету”. Овога пута, главни лик кога, наравно, тумачи Кевин Костнер, је нека врста потомка легендарних јахача „Пони експреса”. Он је поштар чији је задатак да, по највећим беспућима, донесе вести које размењују ретки преживели, раштркани на разним странама уништеног света. Да би свима добро знани клише преузет из класичних вестерна био потпун, ту су и лепа девојка за чију наклоност се бори главни јунак, те банда неваљалаца чијег ће вођу, поштар пропустити кроз шаке на крају филма.

Футуристички оквир, богата продукција и престижна екипа аутора, представљали су добру основу за комерцијални и уметнички успех филма. Међутим, у намери да се тријумфално врати у елиту, Костнер је пружио прилику холивудским шљивцијама да његов филм прогласе најгорим у 1997, доделивши му чак пет „Златних малина”.

Продуцентски моћници који одређују филмске трендове, додељују награде и лансирају звезде, очигледно не праштају два пута. Промашај какав је био „Водени свет” добро је уздрмао популарност Кевина Костнера али га није потпуно уништио. Кредит који сваком аутору пружа награда Оскар омогућио му је још једну шансу коју Костнер, на жалост, није искористио. ●

Дејан КРСТИЋ

БУРЕ БАРУТА

Редитељ: Горан Паскаљевић. Играју: најбољи глумци на свету

ЕКСПЛОДИРАЛО је балканско „Буре барута“. Срећом и, за сада, само на филмском платну. Као последицу добили смо велики филм који је побрао симпатије домаће и међународне филмске публике, амбициозно започињући трку за награду Оскар.

Учествујући, заједно са својим колегама са чувене филмске академије ФАМУ, у стварању нове историје југословенског филма, редитељ Горан Паскаљевић

је, крајем седамдесетих, својим особеним филмским изразом унео дах свежине у устајалу атмосферу партијски дириговане кинематографије „братских народа и народности“.

Филмови „Чувар плаже у зимском периоду“, „Пас који је волео возове“ и „Земаљски данн теку“ презентовали су један посве нови ауторски сензибилитет. Стицањем реномеа познатог аутора, дошло је до извесне стваралачке кризе у каријери Горана Паскаљевића („Сутон“, „Варљиво лето жб8“, „Посебан третман“). Симпатије публике и критике поново стиче филмовима „Танго Аргентина“ и „Туђа Америка“. Иако се несумњиво ради о одличним остварењима, присутан је утисак да је сваком од наведених филмова нешто недостајало, те да су упркос свом квалитету остајали помало недоречени.

У међувремену, за место сталног борава Паскаљевић је одабрао Париз, посматрајући, са дистанце, лудило које се дешава његовом народу. Прошле године, током посете свом родном граду, Паскаљевић је у Југословенском Драмском Позоришту видео комад Дејана Дуковског „Буре барута“. Био је то пресудан тренутак у настајању једног од најбољих југословенских филмова. Драмски текст је уз учешће Дуковског и уз помоћ драматурга Филипа Давида те самог редитеља, убрзо претворен у сценарио. Снимање је могло да почне.

Амбициозно замишљен, помогнут од

стране бројних продуцената из Француске, Грчке, Турске и Македоније (једино је РТС, као копродуцент, прекинуо исплату обећаног новца) и уз буџет од 2,5 милиона марака, филм „Буре барута“ настајао је током првих осам месеци ове године. На светској премијери, уз овакве публике, стиже и прва награда - по оци жирија критике „Буре барута“ је најбољи филм Филмског фестивала у Венецији док је Југословенска филмска Академија исто остварење истакла као свог кандидата за Оскара.

Изузетно комплексном драматургијом филм „Буре Барута“ у најпозитивнијем смислу подсећа на дело Роберта Алтмана „Кратки резони“, док га својом концизношћу и фантастичним глумачким потенцијалом у неким сегментима и надмашује. Сачињен од осам прича уз учешће двадесетак главних ликова који се преплићу у готово свим сторијама, филм „Буре барута“ функционише као беспрекорна целина без готово иједне мане.

Посебну причу представља спознаја да се на овим просторима рађају, живе и маестрално раде, најбољи глумци у Европи. Од двадесетак тумача равноправних, главних улога, готово да је немогуће издвојити некога ко се и за нијансу издвојио. Подједнако квалитетно представили су се глумци свих генерација и најразличитијих уметничких проседа.

Некада се у биоскоп ишло ради забаве, потом су нас неки амбициозни аутори натерали да се замислимо над најразличитијим појавама, филм „Буре барута“ гледа се широм отвореног ума и представља болно огледало нашег јада, беспрекорно детектујући последице стања једног посрнулог духа. Ипак, како то у више наврата истакосе јунаци у лајфмотиву филма, „да смо ми живи и здрави“ а о узроцима мислиће, ваљда, неке други. ●

Дејан КРСТИЋ

ИЗ ДАНА У ДАН

ПРОМОЦИЈЕ

БАЈАЛИЦЕ И ВИДАРИ

ВЕЧЕРАС (четвртак 5. новембра), у Галерији Дома омладине, биће промовисана књига Томе Тодоровића „Бајалице и видари“ - Народна веровања. На промоцији ће учествовати аутор, затим новинар Стево Обрић и магистар традиционалне медицине Људмила Осиповна. Почетак у 19 сати.

ИЗЛОЖБЕ

165 ГОДИНА ГИМНАЗИЈЕ

У УМЕТНИЧКОЈ галерији Народног музеја, у уторак, 10. новембра у 19 сати, биће свечано отворена изложба „165 година гимназије у Крагујевцу“. Изложбу организују Прва гимназија, Народни музеј и Историјски архив Шумадије, а отвориће је мр Слободан Томовић, министар у Влади Републике Србије. Изложба траје до 6. децембра.

КАДА филм „Точкови“ не би имао ни један други квалитет, сви млади људи ове земље морали би обавезно да га погледају, па иако им седам уметност и није претерано блиска. Наиме, ово остварење нуди рецепт за коначни обрачун са свеколиким кукољем нашег окружења.

Дебитантско остварење Ђорђа Милосављевића, међутим, поред наведеног, садржи мноштво оригиналних и филмским језиком прецизно исказаних врлина. Пореклом Крагујевчанин, драматург по образовању, а по вокацији заљубљеник филма, Ђорђе Милосављевић је свој таленат искушавао у многим уметничким гранама, од позоришта до стрипа, да би га животни пут дефинитивно усмерио према филму. Аутор је сценарија за филм „Пакет аранжман“, а према његовом дипломском раду снимљена је хит комедија „Три палме за две битанге и рибицу“.

Сценарио који је дорађивао последњих 12 година доживео је своју биоскопску материјализацију захваљујући храбрости нашег великог глумца, (од скоро и врсног продуцента) Љубише Самарџића. Указано поверење да сам режира причу

ФИЛМ

ТОЧКОВИ

Сценарио и режија: Ђорђе Милосављевић; улоге: Драган Мићановић, Љубиша Самарџић, Богдан Диклић, Светозар Цветковић, Аница Добра, Неда Арнерић, Никола Којо, Милорад Мандић

којој је посветио добар део свог живота, Ђорђе Милосављевић није изневерио потписујући један храбар и ауторски профилисан филм оригиналног наслова „Точкови“.

Радња читавог филма одвија се током једне дуге, кишне ноћи, у којој се главни јунак Немања у мотелу „Точак“ сукобљава са групом обесних и агресивних људи. Пошто га оптуже да је масовни убица који хара околином, млади јунак на необичан начин покушава да докаже своју невиност. У бизарности новонастале ситуације Немања у себи открива један скривени таленат.

Поклањајући велику пажњу прецизној

НС О 18. ФЕБРУАР 1999. О 40

и драматуршки изнијансираној причи, сценариста Милосављевић потписао је један од оригиналнијих предлогака савремене српске кинематографије. Свестан вредности сценарија, редитељ Милосављевић није желео да сувишним визуелним егзибицијама омета драматуршки склад и у томе је на најбољи начин успео. Одмерена фотографија Душана Ивановића и сугестивна музика Лајка Феликса отворили су неограничен простор сјајним глумцима да до краја искажу своју величину. Маниром зрелог глумца Драган Мићановић са лакоћом носи бремене стојера приче, не дозволивши себи да, ни у једном кадру, направи сувишан гест. Маестралне минијатуре остварили су: Љубиша Самарџић, Светозар Цветковић, Аница Добра, Никола Којо, Неда Арнерић и још једном Милорад Мандић-Манда.

„Точкови“ нису политички филм, то је само једно од могућих виђења немилосрдног механизма који читае народе чини нечим што они заправо нису. Једини излаз је у способности појединца да се издигне из гомиле а то је очито, још увек, Сизифов посао. Можда је баш због тога, толико мало правих људи? ●

Дејан КРСТИЋ

САГА О ПОНОСНИМ РАТНИЦИМА

Заоштравање проблема на Косову неким се учинило као лепа прилика да још једном истакну генетску предодређеност српског народа за ратовање, праведно наравно. Да ли је баш тако?

НАУЧНО је доказано да претерано бављење сопственим особинама прецизно указује на особине психолошке поремећаје код групе или појединаца који су опседнути собом. Суочени са интензивирањем економске кризе, умножавањем „непријатеља свих боја“, као и са очигледним сужавањем „свете нам домовине“, Срби су, као никада у својој историји, добровољно постали субјект једне колективне „ауто-психоанализе“.

Подложни утицају медијских машина, а као жртве глобалне „светске завере“, припадници „небеског народа“ склони су да поверују како су Срби, одувек, били поносни ратници и да ће нам тај генетски код помоћи да се, до краја спроводећи „принципијелну миротворну политику нашег председника“, супротставимо „неправедним светским моћницима“.

Обраћајући се врешним „патриотима“ на митинзима широм Србије, уз спремност да до последњег дају животе својих суграђана, локални челници владајуће коалиције свакодневно се позивају на „кости Милоша Обилића и јунаштво славних предака на Кајмакчалану“. Највиши официр Војске Југославије, пре него што своје мобилне телефоне уступе регрутима да се јаве родитељима, истичу спремност војника да „попут 1300 каплара у Првом светском рату, оставе своје животе на бранику отаџбине“. Занимљиво је да, осим активиста Југословенске левеце (и филмског уредника једне крагујевачке ТВ станице), готово нико и не помиње Кадињачу, Сутјеску, Неретву... док су жртве недавних сукоба у Хрватској и Босни још увек табу тема за оне који су их у тај рат послали.

Херојско ропство

Уз дужан пијетет према жртвама свих ратова наше невеселе прошлости, које минорни политичари и војни „стратеги“ тако невешто скривају, неизбежно је поставити питање: у којој мери је овакво тумачење наше историје веродостојно и јесу ли Срби данас баш толико располо-

жени да своје животе уграде у рушевине једне мегаломанске политике свог националног вође?

Ма колико осећали љубав према себи и својим прецима, што психолози, иначе, сматрају нормалним испољавањем властитог националног идентитета, истине ради ваља подсетити да су баш Срби један од ретких народа у свету који су чак пет векова били робови. Дакле, 500 година требало је нашим прецима да после пораза на бојном пољу испоље свој „исконски борбени дух“. Јесми ли од њих наследили ратничке гене?

Колико нам се ирационално јунаштво

ђан Драгојевић „Први светски рат“ сматрам нултом тачком наше катастрофе. Тада смо изгубили комплетан генетски потенцијал, а рно здраво што је преживело докучурило је после двадесет пет година у следећем рату. Они који су остали, опстали су негативном селекцијом. То су разноразни лифранти и профитери који нас и данас „успешно“ воде“.

Развијајући несврстану и на самоуправљању засновану политику Јосипа Броза, Лазареви потомци брзо су заборавили своје Обилиће и Мишиће. Неодричући се светле ратничке традиције, Срби су

своје „јунаштво“ сместили у југословенске оквире. Као највећи национални понос истичан је податак да су се Срби, и током НОБ-а и револуције, истакли највећим бројем жртава у односу на тада братске нам народе и народности.

Ратне неуроце

Да пробуди јснлу ратничку свест „поглаченог српског народа“ постарао се нови вођа. После више од деценије „праведне борбе за очување националног поноса“ Србија је дошла на изицу економске катастрофе, изгубила је територије које су јој вековима припадале, а некадашњи савезници постали су љути непријатељи. У без-

умном грађанском рату страдало је на хиљаде људи, још и више отишло у иностранство а они преостали, апатично апстрахујући своје неуроце, очекују сваког дана позив за неку нову мобилизацију или удар из ваздуха.

У књизи „Политика и душа“ психолог Жарко Требежанин констатује да сваки рат има свој вид неуроце. У Првом светском рату доминантна је била хистерија дрхтања, у Другом страх или хистеријни напади у виду јуриша, док се код преживелих бораца из последњег међуетничког рата као доминантан вид болести јављају разне врсте депресије. Професор Хуго Клајн, у студији „Ратна неуроца Југословена“, истиче да су психоаналитички схваћене ратне неуроце „један вид побуне против околности које приморавају људе да ратују. Зато је потребно не само лечење ових неуротича-

ПАЈА ЈОВАНОВИЋ. БОЈ НА МИШАРУ

у новијој историји (1914-45.) „исплатило“, најбоље сведоче процене демографских стручњака који, имајући у виду популацију српског становништва на овим просторима пре Првог светског рата, тврде да би, уз просечан природни прираштај, број Срба на Балкану сада увелико премашио 30 милиона. Наши преци, међутим, увек су били спремни да атентатом или ратничким „не“ светским моћницима, точак историје врате за коју деценију уназад, не мислећи много на своје потомке. Да су о будућности размишљали барем колико савремени „патриоти“ говоре о прошлости, Србија би нови миленијум дочекала као једна од моћнијих држава у региону.

Докле нас је довело прокошење моћника и позивање на светлу ратничку традицију указао је недавно у интервјуу нашем листу и редитељ и психолог Ср-

ра, већ и друштва које их је произвело".

Заостравање проблема на Косову, уз претње западних земаља с једне и вербалну, ратну еуфорију с друге стране, неким се учинило као сјајна прилика да до неукуса, још једном, истакну генетску предодређеност српског народа за ратовање, праведно наравно, а све у складу са изреком: „Радо Србин иде у војнике“.

Није потребна велика памет да би се схватио историјски, стратешки, етнички, културолошки и сваки други значај који Косово има за ову и овакву, али и сваку другу државу у којој Срби буду живели. И адвокатским приправницима више је него јасно да сецесија јужне српске покрајине представља правни нон-сенс.

Проблем Косова, међутим, није почео са „патриотским митинзима“ у организацији оних који су дванаест година крпачи зајивали поковане славине у род-

ној кући овог народа. Сада, међутим, када поплава прети да уништи и окућницу, невешти „хаусмајстори“ позивају комшијску децу да локализују претећу катастрофу.

Да ли су војни обвезници у Србији спремни на још један зов своје, све мање, отаџбине? Види ли се крај балканском хорору?

Где су митингаши

Током рата у Хрватској питање ангажовања резервног састава било је правно нерегулисано. Тиме се може и објаснити „тиха мобилизација“ током које је пут фронтана у Хрватској и Босни кренуло на хиљаде становника земље која у том рату није учествовала. Многи који су, упркос видном расулу које је владало у јединицама тадашње ЈНА, успели да извуку живу главу, при повратку су били суочени са истином да су током читавог рата третирани као добровољци.

Већ тада, међутим, „патриоти под јорган планином“ били су прилично изненађени необично слаби одзивом потомака „великих српских ратника“. Многи млади људи месецима су спавали ван својих домова, чврсто решени да свој живот жртвују својој породици, а не једној бесциљној и политичкој политици. Политичко-географски епилог „балканског хорора“ на крају двадесетог века дао је за право „издајницима и дезертерима“ много више него држави која се убрзо одрекла својих „храбрих јуришника“, али и жртава рата у који их је тако безумно гурнула.

Са првим претњама из Рамбујеа, Вашингтона, Брисела, Клебера... позивари су поново почели да походе домове војних обвезника. Одзив је приближан оном када се у рату (ни)је учествовало. Резервисти, који су сада уни-

форму обукли на основу прецизних законских одредаби, све гласније, међутим, постављају питање зашто су баш они забрањени да спасавају „свету српску земљу“. Војни обвезници из Лесковца и Лебана, на пример, захтевали су да у прве редове, заједно са својим синовима, стану гласноговорници са митинга подршке „доследној политици државне делегације и председника СР Југославије“.

Вреди ли на прагу новог миленијума ратовати против читавог света? Хоће ли још једна генерација заглављена у прошлост уништити будућност својим потомцима?

Можда је дошло време да зарад своје деце, пушку заменимо књигом а топове компјутерима, јер и летимичним погледом на карту Балкана лако ћемо се уверити у чијем су саставу данас и Сутјеска, и Неретва, и Вуковар, а Бога ми и Кајмакчалан. ●

Дејан КРСТИЋ

СРПСКИ ТВ РУЛЕТ

Према упутству "после употребе уништити", РТС већ годинама успешно користи личности из најразличитијих сфера делатности за популарисање актуелних политичких ставова. По завршеном послу „познати“ одлазе у заборав

или више свесно. Од популаризације до сатанизације веома је кратак пут, а читав процес одиграва се брзо и ефикасно - према прецизно утврђеном сценарију.

Јахачи на кратке стазе

Овакав метод медијске дискредитације патентиран је после чувене Осме седнице ЦК КСКС. До тада неприкосновени политички ауторитети брзо су пали у заборав, а њихово место заузели дојучерашњи пријатељи, партијски другови и блиски сарадници.

Добро знао начело владара на дуге стазе засновано је на честим променама најближих сарадника. Тако је у заборав отишао Борисав Јовић, у пензију Душан Чкребић, док су дипломатским водама запловили Богдан Трифуновић, Радош Смилковић, Десимир Јефтић, Миодраг Унковић, Бок Стојчић... сви са прве линије Милошевићевих сарадника током и непосредно по завршетку „историјске“ седнице.

Амплитуду политичке варљивости осетио је и угледни професор Михаило Марковић, који се од дисидента виноу у саме врхове државног естаблишмента, да би се убрзо вратио у заборав. Сличну судбину доживела је најпознатија америчка пензионерка на привременом раду у Србији. Пошто је свом народу открила све завере „новог светског поретка“, Радмила Милентијевић је по други пут „пенсионисана“.

Одлазак некадашњих правоверника са политичке сцене државна телевизија пропратила би штурим информацијама, док је енергија њених уредника наново усмеравања према афирмацији неких нових, перспективних кадра.

Играли су само једно лето

Политичари, међутим, нису једини чија медијска слава беше кратког века. Припремајући своје гледаоце за сурови распад њихове тадашње домовине, медијски мафионичари у своје чаробне кутије позваше многе српске интелектуалце.

Велики сатиричар и опонент Титовог режима Брана Црчевић свој неизмерни таленат ставља у службу милитантне политике, јавно прозивајући „васколике издајнике српског народа“ који су у то време безуспешно усмеравали свој народ према здравом

разуму. Црчевић је деловао тако моћно - демонстрирајући за скупштинском говорницом своју ораторску вештину. Данас га се ретко сете некадашњи „новинари-издајници“, објављујући Бранине покајничке исповести. Он је, ипак, као велики познавалац традиције свог народа морао знати да „ко с' ђаволом тикве сади, о главу му се разбију“.

Познати композитор Енрико Јосиф ушао је у још неисписане антологије тривијалних мисли познатом изјавом да су Срби „небески народ“. Био је неизбежни учесник многих трибина, чест гост ударног ТВ Дневника, а данас га нема ни на БЕМУС-у.

Док су Срби у Босни ратовали, популарни шармер, боем и универзални уметник Момо Капор храбрио их је из тоглог београдског студија да истрају у праведној борби. Када је рат окончан пекао је вола на Палама, очекујући бомбардовање НАТО-а. Увек је био на правом и безбедном месту. За његов шарм, данас, нема места на државној телевизији, а од заборав се брани понеки текстом у „Политици“.

Свакако најиндикативнији јесте пример књижевника Добрице Ћосића. Ма колико био способан да својим даром задужи српску књижевност, овај велики уметник беше немоћан да се одупре вештим клопкама политичких мешетара, луксузно упакованих у свемоћну катодну кутију. Од „оца нације“, преко првог председника нове државе, до непријатеља и издајника. Баш тим редом телевизијски аудиторјум аминовао је нечувену сатанизацију једног од водећих пера српске литературе.

Док је као позоришни редитељ потписивао представе које су нашле своје место у многим антологијама авангардног позоришта, Љубиша Ристић није могао пред камере РТС-а. Ако је судити по времену које му се у Дневнику посвећује последњих месеци, он озбиљно прети да угрози славу појединих естрадних звезда. Љубиша је на позориште заборавио, сада режира нашу судбину.

И док куглица још увек безглаво поскакује по црвено-црним бројкама српског медијског рулета, не треба заборавити да је одлука о добицима, све време, у рукама истог крупнеца. Зато нека као утеха злосрећним играчима послужи истина да је коцка одувек била варљива работа. ●

Делан КРСТИЋ

С ВРХА НА ДНО:
ДУШАН МИТЕВИЋ

ПАРАЛЕЛНО са исцрпним извештајима са дипломатске партије пинг-понга која се већ десетак дана игра у одајама мистериозног дворца у Рамбујеу, информативни програм државне телевизије има и своје домаће приоритете. Земунска о-сеја „спашавања“ највећег произво-ла лекова у Србији подсетила је перну публику ТВ Дневника на једног, помало заборављеног актера овдашње медијско-политичке травестије. Они ретки конзументи државних информативних садржаја, чије памћење сеже у „давну прошлост“ од пре осам година, сетиће се упечатљивог lika некадашњег директора РТС-а Душана Митевића чију је фотелу, 9. марта 1991, Вук Драшковић уз помоћ неколико десетина хиљада „случајних пролазника“ тако упорно желео да испразни.

Данас у улози потпредседника Савезне владе, Драшковић уз неформалне разговоре у Француској трошкар де-визне дневнице, док доскорашњи ви-соки функционер „ICN Галеника“ Митевић у фабричком кругу држи синдикални митинг. Коло среће се о-креће!

Тренутно фактичко стање има и одговарајући медијски третман, па је Вук у огледалу коментатора РТС-а од „државног непријатеља број 1“ постао питоми патриота, док су Митевићеве заслуге „првоборца Осме седнице“ и зачетника „објективног“ новинарства Србији заборављене. Данас је он, за-о са својим „ментором“ Миланом Милошевићем, како рече ново лице са не-кадашње Душкове телевизије, главни кочничар „поштене“ приватизације националног капитала Србије.

У врзину колу информативно-по-литичких марифетлука, РТС као офи-цијелни чувар патриотске свести на-рода саживљава се са улогом врхов-ног судије многим личностима које су у „монтирани процес“ ушле мање

ГОВОРИТЕ ЛИ СРПСКИ?

Паралелно са срозавањем етичких вредности и протеривањем професионализма, у домаћим медијима наступио је језички колапс, чије ће последице осећати и будуће генерације

ЗНАЧАЈ преговора који се ових дана одигравају у Француској још једном је охрабрио домаће медије да нас буквално заспу најразличитијим бесмислицама. На оне политичке овдашња медијска публика давно је огуглала, али важност догађаја, по неписаном правилу, додатно испирише новинаре да спакодносно приређују праве „лингвистичке баханалије“.

Очито знајући да је језик слаба тачка многих новинара са ових простора, међународна заједница одлучи да српско-албанско-турско-ромско-египатски саста-нак закаже у малом месту чије ће име задати толико мука Југословенским извештачима. Пошто су некако савладали изговор и транскрипцију града Рамбује у коме нам се кроји судбина (Дејтон је био много лакши за памћење!), посленици седме силе започеше такмичење у дисциплини: ко ће наденути бомбастичну квалификацију самог скупа. Они скромни га назваше састанком, опрезни употребише термине разговори и преговори, најбројнији одлучише да је реч о конференцији, док су они са најдужим памћењем посегли за некада тако популарним термином - самит?

„Силе мрака“ и „фаланге зла“

Ово су само најсвежији примери језичких „бисера“ којима нас, последњих година, просто бомбардују домаћи медији.

- Отварањем великог броја радио и телевизијских станица, као и нових листова, све се мање пажње поклања нормама стандардног књижевног језика. Највише, међутим, брине што последњих година у томе предњаче државни електронски медији, као и до недавно угледни листови. Некада смо уживали у језику слушајући програме ТВ Београд, док су спикери Радио Београда демонстрирали праву уметност речи и говора од којих је језик могао да се учи. Сада то, на жалост, представља давну прошлост - каже крагујевачки лингвиста, професор Ђорђе Пауновић.

Када је крајем педесетих година феномен телевизије све више захватао европски континент, чланови Француске Академије недвосмислено су дефинисали језичке норме које су, убрзо, попримиле статус неписаног закона на тамошњој телевизији. Током наших „година расплета“, САНУ је, очигледно, била искупила заокупљена политиком да би се озбиљније позабавила све скараднијим језиком који нам је сервиран путем најмоћнијег креатора културолошког (не)куса.

Стварање новог система вредности, који се трагично поклатио са распадом

једне лингвистички некомпактне целине, условило је потпуни језички колапс у медијима „небеске Србије“. Високообразовани професионалци који нису били спремни да у свој речник, преко ноћи, уврсте синтагме попут: „силе мрака и хаоса у спрези са странкама безумља“, па затим „хорде усташких јуришника и бојовника“, или „фундаменталистичке фаланге зла“, постали су потпуно бескорисни државним медијима, па су из истих отпуштани као највећи непријатељи народа. У складу са трендом „деметрополитизације“ Србије, њихова места заузимали су млади, политички подобни кадрови који су неким „строго контролисаним позовима“ стизали углавном са Југа Републике. Љубоморно чувајући особености свог дијалекта, уз хроничну економичност према падежима, врло брзо су, на велико задовољство родбине у завичају, постајали ТВ звезде.

- Познато је да српски језик у себи носи бројне дијалекатске специфичности. Упркос чињеници да се ради о штокавском дијалекту, говори појединих крајева доста се разликују. То, међутим, не даје за право никоме да један искварен језик сервира својим конзументима. Чак и у најразличитијим крајевима морају бити испоштовани сви основни принципи стандардног књижевног језика. Само на такав начин српски језик ће се и даље развијати и у морфолошком и у синтаксичком смислу, сматра професор Пауновић.

Паралелно са срозавањем лингвистичких и етичких вредности у државним

средствима информисања, кренула је и експанзија локалних медија. Уз неопходну политичку подобност, новац је постао одлучујући критеријум за отварање телевизијских и радио станица широм Србије, а по правилу необразовани власници установили су неке нове законитости у српској „новинарству“.

Шта каже Бетулина нана?

Природна обдареност и слободна гардероба новокомпонованих водитеља потиснула је у други план бригу о језику. Зато и не чуди када са френквенције ТВ станице која себе сматра „дечијом“ водитељ исприча следећу шалу: „Ја сам причао једне прилике, оно кад' се мене родила ћерка. И једна моја нана вели: Родило ти се женско? Слушај, ако 'оћеш да бидне мушко, кад дође оно немој да стежеш зубе јер ће' му одгризеш ону несрећу“.

Посебиту причу представљају тзв. контакт емисије у којима гости (када дођу до речи од причљивих водитеља који, сем што не знају основна правила материјег језика, обично имају и говорну ману), демонстрирају своје (не)знање. Тако млади фудбалер истиче да су се многи клубови просто отимали да га ангажују: „Толико сам се уплашио да ме не киндалују, да умало нисам доживео инфаркт“. Управник затвора у Сремској Митровици, који је у последње време стекао статус медијске звезде, пак, констатије да унутар зидина његове установе настају вредна уметничка дела: „Међу нашим штићеницима велики је број сликара академика“!

- Некада је селекција кадрова била много строжија. Постојали су, рецимо, тимови стручњака који су процењивали све сегменте личности водитеља. Лектуру су на РТВ Београд вршили експерти који су језику поклањали велику пажњу. Данас се, на жалост, више рачуна води о њиховом физичком изгледу и гардероби него начину на који се они обраћају ТВ аудиторијуму. Има ту свега, од погрешне употребе падежа, преко неправилног акцента до накараних синтаксичких облика. Све то, међутим, код публике лако пролази, закључује Ђорђе Пауновић.

У немислордној трци доказивања исконског „патриотизма“, мање себи а више уредницима, пручени новинари потпуно су заборавили на лепоту, прецизност, али и значај језика за очување националног бића једног народа. Такви често заборављају и чињенице, па није чудо што су извештачи државних медија из Француске прескочили да објасне зашто се преговори у Рамбујеу одигравају у различитим просторијама. Ко зна, можда је и то због језика.

Дејан КРСТИЋ

ЗА ГРЕШНУ ДУШУ - СРПСКУ

Док у реалности спознаје све погубније последице тоталитарног система, српски народ једино кроз вицеове може да доживи своју катарзу

ПОШТО су тријумфално потписали мировни споразум, Били, Руги и Цоби, због кvara на авиону, принудно се спуште негде у Африци. Тамо их дочека племе гладних људождера. Великодушни поглавица понуди им три могућности да спасу живу главу: да плате пола милиона долара у кешу, да ископају стратешки важан канал или да поједу кофу „чисте погани“.

Били плати тражену суму, Руги се присети својих предака и у једном даху ископа канал, док Цоби приђе посуду. Пошто је конзумирао већи део њеног садржаја, он се изнервира, одгурну кофу и изброја пола милиона долара.

Вицеви, а пре свих они политички, одувек су представљали аутентично сведочанство времена у коме су настали. Немоћни да пружи озбиљнији отпор онима који су их лишавали људског достојанства, духовитим конструкцијама и суровим подсмехом, јединци су исказивали свој гнев према недодирљивим владарима. Тако је у тоталитарним режимима виц преузимао улогу „револуционарног покрета“ користећи хумор као најубојитије оружје.

Од Турака, преко књажева и правих краљева, до Немаца и лажних царева, Срби су ретко када у својој историји оскудевали са „материјалом“ за хумористичку обраду.

Броз и наследник

Групишући вицеове са наших простора у неколико категорија, професор др Јован Марић у својој књизи „Какви смо ми Срби“, на прво место ставио је вицеове који исмевају актуелну власт. „Ти вицеви били су посебно актуелни у време дуготрајне владавине Јосипа Броза. Будући да се тада ишло у затвор ако би се на било који начин критиковао режим – једини начин да народ нађе себи одушка и како-тако ментално преживи било је причање вицева. После његове смрти као да је наступило затишје.“

Међутим, у новије време изгледа да поново наилази плина смишљања оваквих вицева, јер поново постоји „закон о штити имена и дела вољеног председника“ па се изнова причају вицеви о Слободану Милошевићу и његовој супрузи. Карактеристичан виц из новијег времена је: „Како се каже атентат на Киру Глигирова на македонском језику? – Пробата на Слобата!“ закључује професор Марић.

И поред чињенице да се у већини ви-

цева посвећених вођама варирају слични мотиви, који се према потреби прилагођавају жељеној личности, ваља истаћи суштинске разлике када је реч о шалама на рачун двојице вођа који су „усредили“ „свој“ народ.

Вицеви посвећени Брозу, поред подсмеха његовом раскалашном животу или брачним несугласицама у себи носе дозу страхопоштовања и скривене симпатије. С друге стране, они који говоре о његовом наследнику, недвосмислено сугеришу негативну емоцију и знатно су суровији. Ову тврдњу речито илуструју следећи примери:

Улази Тито у кабинет Моше Пијаде и, нападно се чешући, поверава тајну свом блиском сараднику: „Ти бога, Мошо, плашим се да ми је Јованка пренела стидне ваши!“ „И ја бих рекао, друже

професија постојала је пре свих“, рече лекар. „Створити Адама и Еву био је врхунски медицински захват!“

„Грешите, пријатељу“, побуни се архитекта. „Најпре је требало изградити и организовати свет!“

„Мислим да сте обојица у заблуди“, рече филозоф. „Морао се пронаћи ред у хаосу!“

„Е, ту сам вас чекао! А ко је први створио хаос“, поносно узвикну политичар.

Симбол силе и репресије свих тоталитарних система одвајкада је био оличен у „народној милицији“, а њиховим припадницима народ се „светио“ вицеовима:

Затекао милиционер двојицу црнаца како мокре у парку: „Ви, момци мора да радите на телевизији?“ „Не разумемо“, одговорише они на енглеском.

„Хајде, покупите те каблове и бришите, немој ја да пишем пријаву“, запрети чувар реда.

Ту је и она још експлицитнија питања: „Како се зове милиционер на Северном полу?“ Одговор: „Полни орган!“

У својој књизи „Политика и душа“, психолог Жарко Требежанин истиче да „посебно развијену врсту вицева код нас представљају етнопсихолошки, тј. националистички вицеви у којима се на заједљив начин описује менталитет и карактер појединих нација. Такав је, на пример, овај очигледно новији виц, који се већ прича у варијантама:

У Хрватској учитељица пита: Ивице, реци нам једну реченицу.

Ивица: Трчи Србин пољем, ал' љу да га кољем.

Учитељица: Сједи, добио си тројку.

Ивица: Зашто само тројка?

Учитељица: Потруди се да га стигнеш, па ће бити петица!

Експанзија ове врсте „хумора“ започела је распадом некадашње Југославије, да би ескалирала током ратова широм бивше нам домовине. Тешко је, у конкретном случају, говорити и о тзв. црном хумору, с обзиром да је основна инспирација за ову врсту вицева била заснована на националистичкој мржњи и острашћености. Тако ни Срби нису остали дужни својим дојучерашњим земаљцима:

– Током рата у Босни, Мујо и Хасо на стражи договоре лозинку како би били сигурни да је са оним другим све у реду.

После пола сата, водио се следећи дијалог: „Шушти лишће!“ – „Мерхаба шушти!“

Стари“, потврди Моша почевшиш бркове.

Током шетње улицама родног града, актуелни председник и његова супруга сретну једног човека. Пошто га је госпођа срдечно поздравила, председник строго упита: „Ко ти је овај?“ „Овдашњи пекар, иначе, мој момак из основне школе“, одговори супруга. „Да си се за њега удала сада би била пекарка“, поносно ће председник. „Грешиш“, исправи га другарица, „он би сада био председник државе“.

Одговори на силу

Поред оних најмоћнијих, честа мета креатора „духовне разбирнице“ су и мање јаки, али подједнако опасни – анонимни политичари.

Четворица стручњака покушавају да утврде чији је занат најстарији. „Моја

ТОКОМ читавог школовања учили су нас како су и у „вихору Другог светског рата“ наши преци, у предаху између две борбе, успевали да организују културно-уметничке приредбе на којима су духовито прикосили мрском мислима. Ни највећи песимисти, међутим, нису саутили да ће, на самом почетку 20. века, ратни вицеви поново постати наша реалност.

Први удари НАТО алијансе на Југославију очигледно су шокирали и надахнуле припаднике шеретског народа. Међутим, само неколико дана живота у ратним условима било је довољно да прораци српски смисао за хумор.

Малерозни Синиша

Препричавајући крадомнице прве вице-ве и анегдоте, људи су покушавали да улепшају сурову свакодневницу. Како то обично бива, нагоре су прошли они који су „пробили лед“. Наиме, због испричаног вицеа испред сеоске задруге један шаловитија са Југа Србије осуђен је на седам месеци затвора, док је због духовите травестије извесни Синиша из Баточине за даљу избегао лич својих суграђана. Маскирајући се у америчког пилота, Синиша је желео да препадне своје плашљиве комшије. Позовио је на њихова врата и почео да изговара оно мало енглеских речи које је знао. На његову несрећу, комшији на памет није падало да проверава идентитет изваног госта, па је правду али и мотку, узео у своје руке. Убрзо се овој „анти-диверзантој операцији“ придружила читала улица. Узалуд је „амерички пилот“ вапио из свег гласа: „Немојте људи, ја сам Синиша“. Од линча га је спасила полицијска патрола али се, како тврде Баточинци, ни у станици није сјајно провео.

Невоље најхрабријих нису поколебале духовите појединце да се вицевима обрачунају са креаторима зла у нашој земљи, али и са бесмислом трагичне ситуације последице, без своје воље, траје на овом свету.

„Праве разлоге“ суровог бомбардовања Југославије објашњава следећи вице:

Током преговора у Рамбуке, злогласна Медлин Олбрајт посетила је просторије југословенске делегације. Када је после трећег вископи атмосфера постала опуштенија, Медлин се завољиво обратила мушком делу преговарачког тима речима: „Хоћете ли да видимо љубав или рат?“. Чланови мулатетничког мачо-тима малоко су се погледали међу собом, малчице у госпођу Олбрајтову, па су једногласно закључили: рат!

Када су ваздушни удари постали наша невесела свакодневница, чувари духовног мира, у форми питања, покушали су да изразе опште расположење:

Како се осећа Србин када се ујутру пробуди?

- Промашено!
Шта значи сирена за почетак ваздушне опасности?

- Забрана лета за авионе НАТО пакта. Како Србин прелази улицу?

- Осврне се лево и десно, затим погледа у небо, па онда пређе.

Најдуховитији су смислили и наградно питање:

Шта се добија када се сакупе четири локатора?

- Томазав на кућну а.ресу!

РАТНИ ВИЦЕВИ

НАГРАДА ЗА ЧЕТИРИ ЛОКАТОРА

Последице свакодневног бомбардовања, као и невесела искуства најхрабријих шаловитија, нису поколебали духовите појединце да вицевима ублаже сву трагику наше свакидашњице

Када је о овој теми реч, нису заобишле и већ легендарне плавуше.

Шта ради плавуша када пронађе локатор?

- Смести га испод сукује и чека „томазав“.

Да ни осталим дамама није много лакше, сведочи и одговор на питање зашто су жене највише погођене агресијом НАТО?

- Ондашњи мушкарци су мобилисани, а окупатори још увек нису стигли.

Црпац

из рафинерије

На мети НАТО агресора напали су се бројни градови у Србији. Чини се, ипак, да је Нови Сад нагоре прошао, па је о главном граду Војводине испричано и највише вицева у којима доминира црни хумор.

Зашто је НАТО срушило Жељев мост?

- Неписмени Американци не праве разлику између слова Ж и Ш.

Како се данас зове Нови Сад?

- Гарави омак!

И неизбежни Лала имао је своју ратну авантуру: Пеца Лала између два срушена моста кад, уместо рибе, из Дунава изаше црпац. „Та, ко си сад па ти, враг те материн?“ изнемади се Лала. „Амерички пилот“, одговори придошлица, „ноћас сам се катапултирао“.

Не желећи да се пуно једи, Лала настави са пецањем. После два сата појави се још један црпац. „Ала сте се ви А-мериканци ноћас здраво катапултирале“, закључи Лала. „Ма какви Американци, комшија, то сам ја, Стева, радио сам ноћас у рафинерији“.

И Пироћанци су пожурили да смисле оригинални фазон на свој рачун: улази човек у кафану и виче: „Теги мизи, теги мизи!“ Пошто га нико не разуме, одмах позову преводиоца, али, у међупрелазу, авиони бомбардују кафану. Пироћанац се излупа из рушевина и каже: „Јесам вам рекао: теги мизи!“ (За оне који не знају пироћански, „мизи“ су мигови.)

За разлику од мирнодопских вицева, у којима Срби увек надмудре моћнијег непријатеља, у ратном окружењу свој хумористички допринос дали су и „малодушни дефетисти“ који су се усудили да смисле овакав вице:

На научној екскурзији у Бостону, симболично названој „Стазама Николе Тесле“, млађана Чезли Клинтон срела је своју колегиницу, иначе ћерку утицајног српског политичара. „Мој тата каже да треба да се стидите. Бомбардујте нас ви који немате историју“, озлојеђено ће студенткиња америчког колеџа из Србије. „Мени је тата рекао да ви ускоро нећете

испед себе. Нисте га препознали, то је новинар и ко зна шта ће о овоме да напише. Него, благо мени, када вас неко упита шта чекате, одговорите му: „Карте за биоскоп“. После пет минута, обрати им се нови незнанац са питањем шта чекају. „Карте за биоскоп“, одговорише сви у глас: „А шта се даје?“, радознало ће човек с неверицом. „Брашно!“ ускликујуше, поносно, стрљиви чекачи.

Да наш народ има душу потврђује и разговор између две крагујевачке пензионерке. У дугој шетњи, у време када није био на снази знак за ваздушну опасност, обе гледају у небо без авиона, па једна каже: „Одавно их нема. Боже, да им се није нешто десило?“

Прихотуморно делује и вице који смо чули од једног „Заставног“ радника: Негде на небу изнад нашег града из једног америчког авиона катапултирао се са све седница један пилот. Лети он тако, кад испод себе види још једног човека како лети седећи на столици. „Из које сте ви фоте, да нисте, можда Енглеа“, упита А-мериканац. „Какав, бре, Енглеа, ја сам портир из „Заставе“, одговори му несекси „колега“.

Из Црне Горе, због прекида ратних комуникација, до Србије су, колико ми знамо, пристепала само два штоса. Први је питања: зашто не бомбардују Улаш, са одговором: због солане, а други је мало дужи и гласи овако: Затекао се Лала у Црној Гори и не зна како би се набрже вратио у своју Војводину. Пита он једног Црногорца шта да ради, а овај му одговара: „Седи, чоче, у брод од Бара до Барира, онда иди у А-вијано, а из њега имаш летове до Новог Сада на сваких 15 минута!“

За крај ево и штоса о Србину који плаче над бројним страдањима и рушењима. Доче Немац да га утеш и каже: „Што, бре, плачеш, ево и ми смо били савињени са земљом и изгубили смо рат, па смо сад највећа сила у Европи“. Замисли се ту Србин па престане да плаче, али после недељу дана опет га ухвати туга. Поново поче да цмцати, а овог пута дође да га утеш и Јапанац, који му каже исто: „На нас су бацили и две атомске бомбе и изгубили смо рат, па види где смо сад - најача сила у Азији“. Наш човек се поново ућута, али после кратког времена заплака још јаче. Немац и Јапанац се набоше у чуду, питају шта му је сад, а Србин им одговара: „Тачно је све што кажете, али ви сте изгубили рат, а ми ћемо, изгледа, да победимо“.

имати географију“, заједљиво одговори Чезли.

И два графита са београдских улица сведоче да су њихови анонимни творци већ заборавили због чега је започело ово лудило. Први гласи: „Да је лако бити Србин, не би то баш нама запало“, а други: „Предај се Клинтоне, уби нас ова наша победа!“

Горак укус победе

Ни колоне грађана који својим телима штите продавнице прехранбених производа и цигарета нису промакле жаоци њихових духовитих сапатника.

Остао новинар без цигарета па кренуо у потрагу. Испред трафике угледа километарски ред па упита: „Шта чекате људи?“ „Стигао је јејтин“, одговори незнанац из реда. Када се новинар удаљно, један душебрижних прекори господина

ДРУШТВО ЖИВИХ КОМИЧАРА

КАДА упалиште телевизор и откријете да је ударна вест „бриљантна победа Дајмонбакса над Дојерсима“, пружа вам се ошворена могућност да онако радикално зграбите бејзбол палицу, истражите главног уредника локалне телевизије и покажете му како се уређује информативни програм. Или да, једноставно, иришате нешто омаку враћа (аризонски израз за краваћу) и помирљиво одете на посао.

На јутро до посла пајну ми привлаче нове цене бензина - ојеш је поскупео. На радију (одмах после вест о „бриљантној победи Дајмонбакса над Дојерсима“) ирете рескрипцијама стире. Можда су ови демократи изабрани руководиоци Аризоне у праву јер народ се бацио неодговорно понаша. Замислите, укључују еркондицион на 45 степени.

Размишљај о економској кризи која полако али сигурно захвата најмоћнију земљу света. Очигледно је да их стижу клејеве политичких зоросијаса (Бојил - Мајил - Марковић), који су вазда били одлично информисани.

Када овако почне дан искрено пожелим да ми нико на километар не ирлази, „јербо“, што кажу моји Шумадинци, „моћу и да бијем!“ Али, не лези враже. Тек што сам се приближио канцеларији обасја ме вештачки осмех новоименоване менаџерке (рођојатини амерички израз за поштиничку реч - начелник). Даме је тек ирвалама иридесенту, сјајно изгледа и није чудо што тако брзо напредује. На крају, „бић бос“ је одувек знао да изабере способне сараднице. Није издржала да јој се ирбијати, већ ми узбуђеним гласом одмах саопшти „дивну“ вест:

- Зайослили смо новој радника који води порекло из твоје земље и зори од жеље да те ујозна!

Пошто у енглеском језику род именице не указује и на пол, већ сам замишљао нову колеџиницу иријатне сјајности и ведрој духа (иа још ако је из Шумадије, уф!). Улазио у канцеларију, где уочавам само једно ново лице. Прилази ми младић двадесетих година чија фаца врло јасно указује из које српске(?) Покрајине стиче.

- Ја сам Скендер Малић, драго ми је!

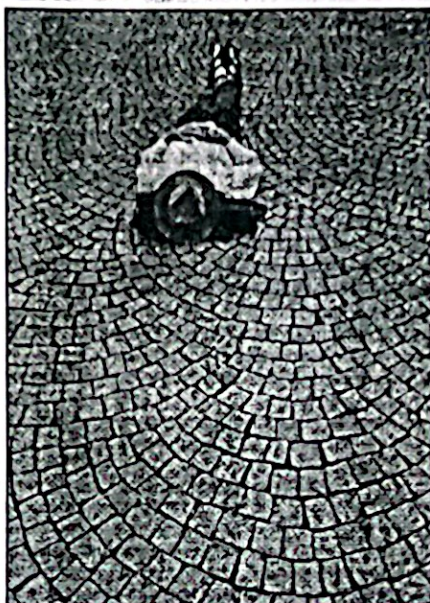
Да се одмах разумемо, никада унапред нисам лоше судио ни о једном народу, иа ни о (да извиниш) Скендеровом.

После куртоазној ујознавања, нови колеџа похитио у сусрет радним обавезама. Када се окренуо, на његовој мајици указа се огромни црни орао и напист: Albanian-American Friendship Society - „Black Eagle“ (Друштво албанско-америчкој иријателства „Црни орао“).

Изгледа да је јутрос ирбало да остане код куће и на миру одледам извештај са оне бејзбол утакмице.

УДАХНЕМ ширину дубоко и сачекам мало - c'est la vie.

Изгледа шатаво, али после ових мажичних речи мене дуца више не боли. Најзад стехом самопоуздање. Добро, мајка му сја-

ра, иа нисмо ваљда ми најзори на свету. За што слично удружење не би заживело међу мојим земљацима у „новој домовини“. Орџанујем чланство, смислим име, одијам јам мајице, иа се онда поносно штурим иред овим малишом из КФОРланда.

Ејо мени занимање у демократијској и ејнички шолеранијој земљи Америци. Задајку ирстиујам шемелно, ниједан дејал ми не сме ирочаши. Да ли је моћу да овако мура идеја ником ире мене није иала на иамеј, иа бар ми Срби смо познајти по разним „иатријским савезима“, „белим ружама и орловица“, „удружењима девизних штедишца“. За ираве ствари, срећом, никад није касно. У ралјама иатријској заноса размишљај о дичном имену будуће алијансе. Преишресам догађаје из ближе и даље прошлости, иа се некако сама намећу имена: „Јалша“, Дејтон“, „Медлин Олбрајт“, мада би, без сумње, најдостојанственије звучало: Друштво српско-америчкој иријателства „Слободан Милошевић - Милосрдни анђео“.

Коначну реч, наравно, донеће чланство у демократијској ироцедури, а на конституишавној седници. Најзад, ако мој иредлој и не ирође, позваћу се на сјајни и уредбом ирекрајини муке, јер демократија вазда бече врло растежљива иојам, у штиа се свакодневно уверавају ирађани и Србије и САД.

Пошто је илан скван дође време за његову реализацију. Прво је анимирање чланства. Што се Американаца тиче, иу неће биши никаквих ироблема јер њима ће цела ирича деловати ејзоично, још ако орџанујемо закуску са српским специјалистима нећемо моћи да реиштрујемо све заинтересоване. Са напима ће ићи мало итеже јер они су увек иуни иенијалних идеја. Зајо сам као ири корак одредио иосету овдашњој цркви.

Са неириљењем сам иичекивао недељу, удесио се „к'о сјаири фијакер“ и међу ирвима ситијао на одредишће.

Раније ме је несрећним чинила истина да су Срби у Финиксу, одмах иоред одаја намењеним црквеној служби, саидали велику ироисторију коју зову - сала, а усивари иодсећа на најобичнију биршију.

Улазим у „салу“, а иамо ирава радна аи-мосфера. Двојица земљака, флаша домаће ракије и ирича о иолишци: Хај, Бинић, Коштиница... Љубазно иожелим добро јутро, ииштем иуиљај ионућене иреиеченице, ие сиадох да ирипремам ишрен за беседу. Чини ми се да боље саговорнике нисам могао да иожелим. Са великим злашним ланцем око враија смеицао се усечени моиелујер, док је насупрот њему седео храбри „ослободилац свих српских земаља“. Чекали су „леише иоловине“ да се враије из својих бојомоља. Моиелујерова суируја, иначе Американка, сваке недеље је сшвар иосиавала на ираво местио (Хари Крисна, Хари, Хари), док је један од најхрабријих Младићевих сокола иичекивао да му се жена враије из цамије. Обојицу, овдашњи Срби изузетно цене, једној ради иара, а другој збој херојских иодвија.

ИСКОРИСТИХ иатријски занос својих сабеседника да изложим илан о оснивању „Друштва српско-америчкој иријателства“.

- Младићу, ии мора да си у Србији био неки филозоф, иацифисти, штиа ли? Па, зар да се са крвницима браишмим, иокажи бар мало иоштовања ирема својој српској земљи коју су нам на Косову оишли баци ии ивоји Американци, у једном даху у брк ми скреса моиелујер.

- Али...

- И ии ја, Шумадинац, болан ирећера. Да ми неко друји ии ирича, иа 'ајде, ал' ии си бар бомбардовање иреживео, а сада би са њима ракију да иијец, разочарано закључи ирвоборац са Пала.

Иако у шоку, усиео сам да их уишам:

- Да ли ии значи, иосиодо, да ће вас мајница Србија ускоро иримити иод своје скуије? Када иауијатише земљу својих дуцимана?

- Баи смо о иоме и разиоварали ире нешто иишо си напцао са иом сулуодом иричом. Колико суија би се враишо у своју земљу само да нисам ошворно овај нови ресиоран, а и он је итек куишо кућу, рече српски каишталиста.

На брзину сам довршио иише и, хладно их иоздравивши, удаљно се из црквеној дворишћу.

Као у буну возио сам ирема кући. Изнеида се, међуишм, зауставих испред иродаице у којој на мајицама иишамјају написте ио жељи куица. Убрзо, на мојим ирудима, иркосила је иорука једнако уићена и колеји Скендеру и овим љушм српским иатријистама:

„Желим вам мир и сјакојство и срећу ваиој засиави. Било је задовољство, јебо нас ко нас сасиави“.

Мајицу сам уредно сјаковао у кесу и одјурио кући да иледам бејзбол утакмицу. Очекује се, кажу, још једна „бриљантна победа Дајмонбакса“.

Дејан КРСТИЋ

ЦЕТАК, ДАН ЗА... ПРОМЕНЕ

СЕБАТЕ ли се оних избора на којима је Вучко рекао да сам победи „Лешћећ Холандијина“? Е, онда је Ђинђа изашао маћарећи устима који су желели да изврше „браћанску дужност“, да би на крају омиг буцко са мушмом шираком (ма знате онај црно воли црнове) муку мучио како да изгуби већ добијене изборе. Госц' Воја дефалисила у ово време се киде изјацијавао, ваљда га нису обавестили.

Čitajući lakrdnju zapisnik An uvažavajući i po jednom medijskom detalju. Naime, dok su „oni sa unika“ Elzabeta, TV Krajujevci je čitavo do dala emitovale telo na kome je Rodenov „Mislilac“ mešao važno mozga, sećao za Elzabeta u mišljenju - PROMENE, Tvorac ove zamisli, iznaglo poznati krajujevacki intelektualni mešalke struke mešao je samo da uključe kako je ova reč izuzetno važna u formiranju uvesti srpskoj publici. Tek posle niza godina stvaraju koliko je važni bio u pravu.

Од тада, на жалост, ову луду главу шибали су неки дивни ветри.

Далеко од своје земље, иријаштеља и поличких шрилера, почео сам да се мирим са истином и ирилато-вавам свеколиким ироменама које емигрантски животи са собом носе. Искрено, најлакше ми је било да, за иромену, илашћу ирикам на време и да од не ириштојно живим. Али, свакодневичу су ми заборчавале сипи-нице шииа фунџа, унца, инч, сипоја, маџа... (нишџа "кило белој и сифон"), а када сам се изборио и са ипаузом за ручак на ред је дошља фамозни амерички екенд

ОД САМОГ почетка, сиротино ме је нервирао чинио Американци, када су сви славици борили овога света у бици, одушка себи дају искључиво викендом. То у преводу значи да шоком седмице човек не може поштено ни да се најије, а о неким озбиљнијим подухватима да и не говорим. Убијао сам се објашњавајући својим колегама дејство оних немачких благодети из ситрог краја, када ми ирђајаше ненајављено севати и шо напиремер, у уторак поподне, па се поштом добро „зачишћам“ и уз сабрана дела „Вињка Рубинишвајна“ и „Пце од Јагодине“ у весељу дочекао јутиро. Онда, хладан шуц, па ирђаји на јосао.

- Како сће ви Срби издржљиви! Ја не бих био у ситању ни главу да подиђем, а камоли да радим осам сати, дивно се колеџа Греј.

Ко је рекао да се „ради“ и што још „сам са њи“, помислио сам, али не хитедох да квари.

- Ја не смем на њога ако се прелиходно са-
свим не опрезниш, додао је Пиџер. Знаш ка-
ко је, не добија ми се отказ под старе дане.

Пош^{ти}о су својом тврдоглавошћу би^{ти} а-
шаковали на овај „žодинама рас^ид^иле^ића“ већ
начет^ии нервни сист^ием, нисам издржао а да
их прокично не уиш^итам:

- Юли ми рецитише да и секс уйражънаватъ са-
мо викендом?

- Уїдливою, одручною одіоворці Грей.

- Их, їа не бачи свакої викенда, дойвни їа

714, 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

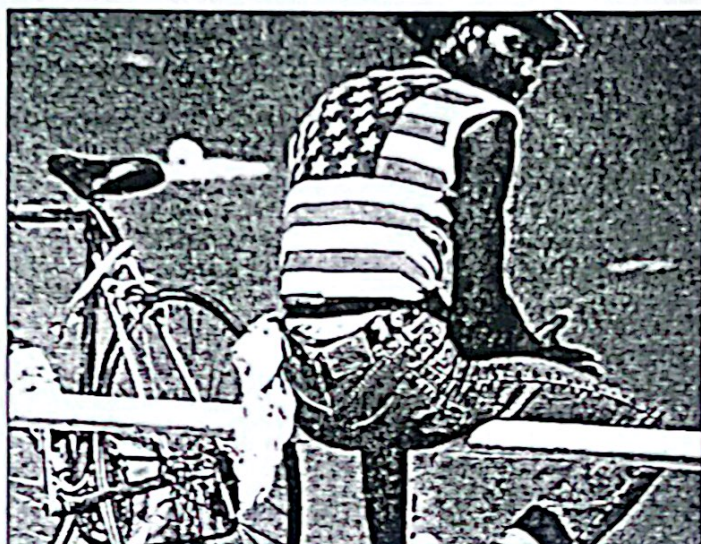
Закључујући да мојим новоспеченим пријатељима дефинитивно нема помоћи, похићаном постојану усвојих сам наравоученије народне пословице „худа не можеш да их победити, а ти им се придружи“.

Тако је ова весела дружина однедавно у-
стаановила лећу традицију. Свакој другој
пешка, одушка себи дајемо у оближњем ка-
феу, у коме, замислите, стоје и алкохол.

Пред крај радног времена, Греј, Пијер и
моја митрајка маленкосћ, нервозно смо
цртали оштрави дилемом: да ли дружење да
започнемо америчкивом или да, због врхине,
одмах окренемо на лево.

Нейпринципијана коалиција америчких банкарских чиновника одлучи да се одмах пресе на ирско црно пиво, па у чини и разнотрнве. (и није им неко мезе) оштриче необавезно дружење. Пошито смо дејално претресли најсвежије арове у финансијском финансију који нас „лебом рани“, на ред су дошле весији из земље и светиа. У сред дискусије, Греј се нечеја присети:

- У весићима сам видео нове немуре на бео-

градским улицама. Значи ли то, пријатељу, да се политички сукоби у твојој земљи настављају?

- Овога пута не ради се о политичким, већ о федерским немирња.

Објасних ми поштом, украјинко, дејаше ве-
зана за човеку теј параду. Пажљиво су ме слу-
шали. Греј је поручио нову штуру, док су се
Пишиерови образи све више руменели. На сва-
ки помен бајштинања хомосексуалаца његове
усне развлачише би се у осмех. Искористио-
ши звецкање новојридошних кријли, Аудиљи-
ви Пишиер је узео реч и у једном датум издекла-
мовао јичич свега младосци.

ОДРАСТАО је у малом месту на крајњем југу државе Алабама, а васпитаван према стројим канонима Лутијеранске заједнице, којој су припадали његови родитељи. Сваки појединац без иједног је следио приписана правила, док је реч локалног пастора представљала светињу. Када је Пиштеру било шеснаест година, вишедеценијску пошту ове херметичне заједнице нарушило је долазак новога лекара који је са собом довео и асистенцију. Њихова преше-

сипатованицишва, а када се љубав више није могла сакрити, оласио се пасијор. Позвао је суђуране да се њо сваку цену сујосијате "самитанини" следијате". Ешилт оне јриче више је нећо суроа. Прејшучени и на кулу оишцијати мејоцијари, најдусијли су јрад љавом без обира.

• Moram vam reći da sam se bači ustakao u ovoj akciji, uskipleno je hoenipirao Pijuter.

Od ovakve priče presela bi mi i najkvalitetnija preispitnica iz Šumadije, a kamoli onaј прскп бућурица.

Искрено, феминизирани дечаки и мужевне даме никада нису преодили мали капацитет јурења којој сам јако претерано симпатизирао, али мрзео сам ја и комунисти, хулигане, превртљивце, набођене интелектуалце... Ја се са њима нисам шукао. Грей, међутим, није делио моје мишљење.

• Браво, човече, па нисам јајма имао да смо
истиomiцљеници. Са њим дугедалицма треба
по крашњом поистујуку. Видиш да се цуре
као јойзлава, чак су се и у армију убацили!

И заиста, шокан предизборне кампање 1994. године, Бил Клинтон је озбиљно рачунао на гласове хомосексуалаца којих у великој земљи није мали број. Сарадници су га известили како би несигурни бирачи жарко желели да и они поносније носе униформе америчке војске (а и заједничко пушпање зна да буде ипак за њихљиво). Пошито се гласовима у зубе не љеда, Клинтон је иницирао доношење новој закона, у јавности познатијој као: „don't ask, don't tell“ (не помињи да си љеде ако те нико не пита). После сипања на снагу овој акци, у америчким касарнама се више не зна ко кога - за здравље пита.

Не желећи да се пријерем са њијаним Американцима, покушао сам да замислим параду америчких теј војника коју би сиречавали назијачи Лејкерса, Клијерса и Сакраменшо Кинџа, уз помоћ лујтеранских свештеника и религијозних џлудица. Била би шо, верујџе, уверџира у нови амерички џрађански рај.

Пошто смо некако привели крају ово ви-
кенд дружење, да л' од њива или због врући-
не, пред очима ми се јоново јави онај Родо-
нов мученик чежњиво загледао у ПРОМЕ-
НЕ. Ни њему, као ни жени, ништа не беше
јасно. Све се што некако измешало, па се не
зна ко с ким демократију продубљује. Кон-
зервативне америчке муњкарчине само јун-
ђају и мирно ледају како им се „недна и ре-
лигиозна“ домовина претвара у обелану зе-
мљу свих хомосексуалаца овог изопаченог
свега. У истој време, поједини српски интел-
ектуалци не хају јуно када се поведе реч о
незапослености, изабелицама, ниском стан-
дарду... Много их више боле проблеми шва-
сексуалних мањина. Неки од њих очигледно
би да демократију у Србији уведу - од поза-
ди. Е сада ви рецијте како да шу човек буде
јаметиан и зајочетие промене доведе до кра-
ја?

А и тај „Мислалац“ нешто ми, онако јо-
лико, бас сумњиво делује! •

ПРОШЛЕ су само две недеље. Запо-
сели сам се, са породицом изнај-
мио трособан стан и купио ауто-
мобил.

Не, драги пријатељи, ово није текст за
ударни прилог у дневнику РТС-а, већ по-
четак исповести новопеченог српског е-
мигранта у држави "порока и ала". За
неупућене, реч је о земљи коју је прона-
шао "радознали" Колумбо, а која ће, ка-
ко то рече ТВ водитељ и естрадни умет-
ник из Гривца, да се "пробуши и потоне"
па ће за коју годину сви Американци по-
хрлити да насеље "свету српску земљу" и
тако нам отму Косово.

Дошао је 24. март

Олако схвативши упозорење драгог ми
ТВ лица (Косово ми изгледа у свакој ва-
ријанти "не гине"), послушао сам "издај-
нички" живац у свом начетом нервном
систему и из земље, у којој је започела у
историји незабележена обнова и изград-
ња, "послушнички сам се бацио пред но-
ге америчких агресора, бојовника и без-
умника" и за две недеље стекао оно о
чему сам маштао претходних дванаест
година.

Срећа је, заиста, релативна ствар. У ве-
ћини земаља овог лудог света довољно је
бити здрав, имати стабилну породицу, па
ако се још и посрећи да волите посао ко-
ји радите, од које се врата среће широм от-
ворена. Овај прилично нормалан систем
вредности функционише негде далеко од
моје лепе и несрећне Србије, коју је пре-
тешко напустити, али још теже у њој
живети.

Могућност избора дивно је, али прете-
шко бреме за сваког, иоле одговорног чо-
века.

Отићи или остати?

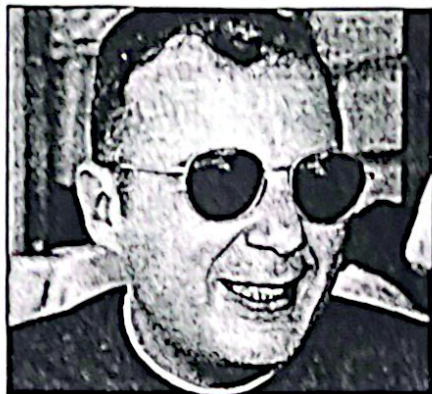
Пред истом дилемом нашао сам се
свима добро знане 1993. године. Тада сам
је, међутим, много лакше разрешио и са
породицом се иселио у САД. Читавих се-
дам месеци, свака мождана ћелија вагала
је предности и недостатке живота у "обе-
ћаној земљи". Превагнула је жеља да са
истом количином рада у Србији обезбе-
дим егзистенцију својој породици. Пребрзо
сам заборавио инфлације, мобилизације,
банкарско-хоштаплерске марифетлуке
као и сва остала "изненађења и изуме"
српског "усрећитеља". Вратио сам се у
свој родни град.

Наредних пет година убеђивао сам сво-
је ближње, сумњичаве душебрижнике, а
понајвише себе самог, да сам учинио
прави избор. За разлику од већине својих
сународника и сапатника, радио сам по-

ПИСМО ИЗ АМЕРИКЕ

ОД МАЛЕНА СУ МЕ УЧИЛИ ДА БИРАМ ДРУШТВО

*Док мојом земљом владају они који су, по први пут у
историји, српском народу доделили улогу целата, живећу
у овој и оваквој Америци, па макар се она ускоро
"пробушила и потонула"*

ПОСЛЕДЊЕ СЛИКАЊЕ У БИВШОЈ
ДОМОВИНИ:
ДЕЈАН КРСТИЋ ПРЕД ДЕФИНИТИВАН
ОДЛАЗАК

сао који волим (и за крагујевачке прили-
ке био врло добро плаћен), здравље ме је,
хвала Богу, одлично служило, док сам
себе, можда и нескромно, сматрао идеал-
ним оцем три предивне девојчице. А онда
је дошао 24. март 1999. године.

Збогом, Србијо!

Сва "памет", политичка и животна да-
лековидост ишчезли су са турбоњим зву-
цима првих детонација. Започело је све-
опште лудијање, зачињено, овога пута,
посебном врстом "специјалних ефеката".
Бомбама је требало замаскирати још јед-
ну монструозну превару крвожедног ре-
жима Слободана Милошевића. Док су
главни глумци полако крчкали аванс од
својих баснословних хонорара, статисти су
по трећи пут у последњој деценији заузео
своја места - и представа је могла да
почне.

Читавих 78 дана трајала је најсрамнија
трагикомедија у историји српског народа.
Хиљаде погинулих и милиони истрауми-

раних поданика, као и потпуно уништена
земља, подсетили су "локалног шерифа"
да бар за тренутак прекине жалови коитус
са својим народом. И док су се статисти,
на мостовима и трговима, вртећи куко-
вима, правили да уживају у перверзијама
свог идола - дара је превршила меру!
Примитивизмом и људском глупошћу
рањени ум понижено и болно је усклик-
нуо: "Збогом, Србијо!"

Овога пута заувек и по сваку цену.

Дисциплиновано сам испоштовао своје
обавезе "војног обвезника" и када је ве-
ћина Југословена већ почела да забора-
вља понижења проистекла из најновијег
"експеримента" свог вође, напустио сам
своју земљу.

Србија, на срећу није само несрећни,
ненародни режим. У њој остављам 35 го-
дина свог живота, родитеље, безбрижно
детињство, прве љубави... Из Србије не
могу понети ни атмосферу, нити предив-
не људе у редакцији "Независне Светло-
сти", ни тренутке слатке доколице у ба-
шти "Балкана" или хладовини "Старе Ср-
бије". Тамо су остали сви прави пријате-
љи, далеко од влажних очију, али заувек
уредно сложени у моме срцу.

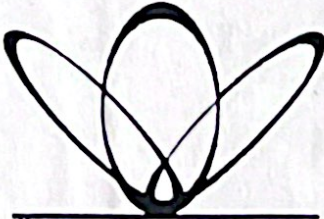
И поред неслућених могућности које
пружа живот у најразвијенијој држави
света, моја земља, а нарочито дивни љу-
ди који у њој "живе", представљаће онај
пресудни тег који ће вечно недостајати на
теразијама моје личне среће.

Неко је давно рекао: "Домовина није
тамо где си рођен, већ онде где ти је ле-
по!" Искрено, мени је најлепше у Србији,
али су ме од малена учили да бирам
друштво. Док мојом земљом владају они
који су, по први пут у историји, српском
народу доделили улогу целата, живећу у
овој и оваквој Америци, па макар се она
ускоро "пробушила и потонула".

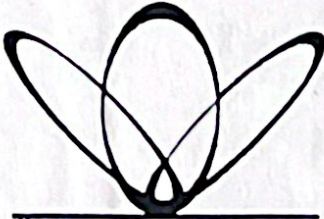
Али носталгија је ужасна ствар. Да ни
у тренуцима највеће слабости, или евен-
туалног пијанства, не бих дошао у иску-
шење да поновим исту грешку од пре
пет година, као сувенире из Србије понео
сам фотографије Слободана Милошевића,
Милована Бојића и Војислава Шешеља;
кесу дувана који сам завијао у данима
бомбардовања и снимак са звуком сирена
(шизела и смирела). Нека се нађу за сва-
ки случај.

Дејан КРСТИЋ

Напомена редакције: Аутор текста до
пре месец дана био је новинар-сарадник
овог листа. Пред полазак у Америку о-
бећао је да ће његово прво "јављање" за
"Независну Светлост" бити, у ствари,
лична исповест и одговор на питање:
зашто је решио да заувек напусти Срби-
ју? Сви су га разумели, и колеге, и
пријатељи, али док је још био овде ни-

ŠUMADIJA BANKA
KRAGUJEVAC
Kragujevačkog oktobra 98
Tel. 335-109, 334-686

"ТАКОВО ОСИГУРАЊЕ"
Краг. октобра 98. тел. 332-593

ŠUMADIJA BANKA
KRAGUJEVAC
Kragujevačkog oktobra 98
Tel. 335-109, 334-686

ПРОСВЕТА БЕЗ ПЛАТА

ТАКО (ИМ) ТРЕБА

Многи су срећни и пресрећни што носе дневник. Да нису у школи морали би да седе код куће, чувају децу и размишљају о томе што немају пара, кажу просветари који више од месец дана нису добили ни динара

НАДЗОРНИЦА једне школе у Египту, иначе удата и мајка троје деце, купила је прелепу кућу у предграђу Каира - од просјачења. Она је свако поподне, пресвучена у дугачку црну хаљину са традиционалним велом, одлазила на железничку станицу у центру града, молећи пролазнике да јој уделе неку пару како би се вратила кући. Дотична надзорница ће, због тога што је просјачење у Египту забрањено, одлежати недељу дана затворена, али јој нико неће дирати кућу до које је дошла уз помоћ испружене руке.

Кад би којим случајем наши просветни радници применили „рецепт“ египатске колегинице, верујемо да би могли, од сиромашних суграђана, искамчити бар по четвртину бурека. Сваког дана, за сваког члана породице. Можда би се многи и тиме задовољили, уопште и не размишљајући о недостижном крову над главом.

Пошто просјачење у Крагујевцу нема прођу, овдашњим учитељима, наставницима и професорима који више од месец дана нису примили аконтацију за јануар, а чак четири месеца топли оброк, не преостаје ништа друго него да послушају савет заменика министра просвете Михаила Јокића. Он је колегама и колегиницама београдске средње школе „Никола Тесла“ препоручио личну „иновацију“. Наиме, заменик министра Тодоровића, који је истовремено и директор ваљевске Економске школе, отворио је три бутика и две невабицине у својој „васпитно-образовној установи“!

Не обазирјући се на примедбе београдских колега да су они професори, а не невапице, Јокић је објаснио да је репу-

блички буџет празан и да пара нема, јер део средстава намењених просветним радницима одлази на изградњу школа на Косову. Због тога им је „топло“ препоручио да се снађу како знају и умеју - уз помоћ спонзора или отварањем локала, као што је он урадио у Ваљеву.

Причу о празној републичкој каси и немогућности исплата просветним радницима поновио је и министар Јово Тодоровић лично. Наиме, он је, током последње посете Крагујевцу, саветовао „државним чиновницима“ у школама да новац за плате позајме од општина и имућнијих суграђана. Како овдашњи просветари нису те „среће“ да им је локална власт „у рукама“ црвено-црне коалиције, због чега се тешко долази до двеће услуге зване позајмица, ништа друго им не преостаје него да пођу стопама колегинице из Египта. Бар док не стигне први део јануарске цркавице.

Зашто нема штрајка?

Очигледно да „зима незадовољства“ просветних радника сувише дуго траје и да су „тесна врата“ кроз која би нашли излаз из ситуације у којој се налазе. Они зато не крију незадовољство и безнађе, исто као што ретко ко од њих може да објасни зашто послушно и упорно раде „к'о црнци“, али без надокнаде. Нема човека који ради у школи, а да је задовољан својим положајем и који, данима и месецима, поставља једно исто питање: када ће плата?

Како изгледа када зарада касни по четрдесет дана најбоље знају породице које искључиво живе од милостиње коју им удељује Министарство просвете Ср- ●●●

ва. Један од таквих супружника каже:

- Најтеже је својој деци објаснити зашто, и поред завршених факултета, њихови родитељи живе на нивци егзистенције. После неколико неуспелих штрајкова, о томе више и не размишљамо. Због страха многих колега, осим што смо понижени, изгледамо и неспособно.

Зашто су повређени и понижени учитељи, наставници и професори одустали од бунта? Да ли је у питању страх? Или засићеност и умор од штрајкова које је организовао Самостални синдикат, а који су остали без резултата? Можда је у питању неорганизованост и разједињеност овог професионалног staleжа? А, може бити да су се учитељи „постидели“ када су чули једног министра који им је рекао, када су захтевали исплату јануарске плате, да траже преко хлеба погачу? Јер, наводно, не обазире се на остале запослене, међу којима су и чланови српске Владе који још чекају исплату зараде за децембар.

Ко је рекао, да су просветни радници најгори? •

Изгледа да су запослени у Економској школи „последњи Мохиканци“ кад је, у питању „извлачење главе из песка“, јер су они једини, од 25 основних и девет средњих школа у Крагујевцу, отпочели друго полугодиште потпуном обуставом рада. Истина је, додуше, да се на старту само шест професора није слагало са одлуком својих колега, да би се после три дана тај број повећао на 23. Синдикат Економске школе је потом донео одлуку, „да се колектив не би цепао“, о „замрзавању“ штрајка.

Није апатија, већ аномалија

- Нема смисла организова-ти отпор када један број професора ради, други држи наставу скраћено, а трећи штрајкују у правом смислу речи. У том случају долази до хаоса у школи. Иначе, познато је да су наставници и професори, мада интелектуалци, послушници. Они слушају, директора шта каже, поштују програме које даје Министарство просвете, а носе дневник из навике, сматра Иван Недељковић, председник Синдиката Економске школе.

Мада, по његовом мишљењу, ниједан паметан просветни радник не верује да ће се стање у школству поправити, да ће бити потписани колективни уговори и повећани коефицијенти, настава се изводи, по утврђеном програму и распореду часова. Зашто?

- То чине по инерцији. Људи долазе у школу зато што немају шта друго да раде. Навикли су да долазе на посао, а друго је питање квалитета њиховог рада. Осим инерције, постоји и професионална етика, односно морална обавеза професора према ђацима. С друге стране, треба имати и утицај власти на њих. У

на професоре и „побуна“ не успева, објашњава Недељковић, додајући да је њихов синдикат упутно отворено писмо министру Тодоровићу.

- Најгоре је што је завладало такво стање да се више нико у школи и не буну због плате. То није само осећање безначаја, већ осећање аномије, што значи да човек не види сврху свог деловања, свог рада и, најзад, ни свог постојања. Многи у школи су срећни и пресрећни што носе дневник, јер да нису у учионици морали би да седе кући, да чувају децу или обављају домаће послове... Наравно, и да размишљају о томе како немају пара, оцена је стања просветних радника психолога Ивана Недељковића.

Уз податак да у Србији постоји десет

синдикалних организација које (изгледа безуспешно) покушавају да се изборе за права просветних радника, очигледно да је књига спала на два слова: на синдикат Јагоша Булатовића и „Независност“. Овај последњи, оптужујући Самостални синдикат за обмањивање чланства, тврди да је „Независност“ једини синдикат у овом тренутку способан да окупи критичну масу запослених у просвети, због чега позива осталих осам „на заједнички наступ према Влади“.

Школе - „проклете авлије“

Изгледа да крагујевачки просветари, поред тога што иду системом „свака ва-шка обашка“, више воле да као чланови државног синдиката добију по две флаше уља и неко кило брашна него да се организовано изборе за оно што су зарадили. Од укупно 34 школе у Крагујевцу само шест су чланице ГСПРС „Незави-

сима ни говора о штрајку.

- У школи у којој ради наставника био је у „Независности“ ове године су многи отишли у ситуација са председником и другим члановима одбора синдиката, код шефа управљања и рекли да им више не бија чланарину. Ваља рећи да је Самостални синдикат делио по школи дефицитарне намирнице, а ми нисмо, каже Добринка Милосављевић, председница синдиката „Независност“ у ОШ „Радоје Домановић“.

Ова професорка која је скоро две деценије у школству, са „зарадом“ од 1560 динара, објашњава зашто њене колеге нуте:

- Помињање плата или незадовољства наставника у школи су табу теме. Осим што се о томе не говори, чи-

њеница је да су многи чланови СПС. Или је, пак, реч о младим људима који раде на одређено време. И код једних и код других се ради о страху. Младим наставницима је још свеже сећање на две учитељице које су добиле отказ, а они старији, који имају партијске књижице, не смеју да се буне да би могли да напредују. Стручност и резултати које постижу наставници у раду са децом више нису критеријуми за боље место, већ послушност, партијска лојалност и додворничко понашање. Због тога многе школе, па и ова у којој ја радим, све више личе на „проклете авлије“, сматра Добринка Милосављевић, додајући да у овом „времену пропасти школа“ ипак највише губе ученици.

- Све чешће се догађа да ђаку који на школском такмичењу освоји висок број поена и жели да иде даље, нема ко да помогне. Незадовољни наставници не желе или нерадо дају додатне часове, па се многи ученици сами спремају или одустају од такмичења у знању.

После свега, не може се рећи да су просветни радници у безизлазној ситуацији. Чињеница је да просјачење, „спонзорство“, па чак ни партијска припадност, просветарима не доносе закасне плате. Зато је, можда, најбоље да послушају савет Тодоровићевог заменика.

Ипак, ваља бити опрезан, јер бутицима и невабциницама, у граду у коме је 40.000 људи без посла, не иде баш најбоље, а чини се да ни буваљаци више нису оно што су некад били. Зато Јокићев предлог треба прилагодити крагујевачким условима, као и тржишту, и по школама отворати спротске кладионице. Ко зна, можда би, у том случају, могли да поделе и „тринаесту“ плату.

Ако им ни то не успе, учитељима и васпитачима не преостаје ништа друго него да се, следећи пример својих ђака, заљубе. Јер, пролеће је отпочело. •

Маргита ЦВЕТКОВИЋ
Дејан КРСТИЋ

ДОМОВИНА СЕ БРАНИ ЋУТАЊЕМ

Захваљујући реалности која је проистекла из „година расплета“, српски сатиричари исписали су бриљантне странице наше литературе. Од почетка НАТО агресије, међутим, њихово стваралаштво је утихнуло

Активно прихватајући минорну улогу која му је додељена у напетом балканском трилеру, српски народ све уверљивије сатира у бруталним, масовним сценама. Сценаристи и редитељи овог „високобуџетног пројекта“ много су далеко да би до њих допрле замисли бројних епизодиста, док главне звезде филма, окружене телохранитељима, упорно истражују у својим импровизацијама. Иако понављају заинтересовани како ће изгледати расплет овог филма, статисти су принуђени да своје улоге мирно одиграју до краја. Озбиљност ситуације налаже ћутање, па су и они најдуховитији примирили своје жаоке које су некада тако убојито слали на адресе главних протагониста. Поенту читавог филма схватиће сви, али тек када падне и последња клима.

Да је за сваки успешан посао најважније бити у право време на правом месту потврђује стваралаштво српских сатиричара који су захваљујући реалности проистеклој из „година расплета“ исписали бриљантне странице српске литературе. Од почетка НАТО агресије, међутим, њихово стваралаштво је утихнуло ослобађајући простор креаторима патриотских пошлица на рачун мрског нам непријатеља. Зашто су заћутали наши сатиричари?

ДРАГАН РАЈЧИЋ: У жељи да заштитим углед оних који су нам омогућили да се мало потучемо и са НАТО пактом, ја сам одлучио да током овог рата отаџбину браним ћутањем. Ћутао сам и зато јер ми је добро познато колико чуваји наше отаџбине држе до глава оних који не умеју да ћуте. Мислим да имамо и сувише „генерала“ који своју памет доказују када се рат заврши, мало је оних чија мудрост претходи трагедији. Све што сам осећао, написао сам у својим текстовима много пре него што је лудило почело, тако да не осећам потребу да томе било шта додам.

Имајући у виду чињеницу да сам, пре свега, српски сатиричар, не мислим да је мој задатак да своју „оштрицу“ усмерим према Билу Клинтону и осталим НАТО зликовцима за које не спорим да то заиста јесу. Таквим ставом шири се илузија да смо својом супериорношћу, на плану духовитости, спремни да се у сваком погледу супротставимо непријатељу.

Зато верујем да је ћутање много чистији избор у овој нечасној ситуацији.

У пресудним временима критичи морају бити подложни и људи који одлучују о судбини једног народа. Да су они који су говорили како нама нико ништа не може, од самог почетка предочили грађанима да ће певање на мостовима представљати основни облик наше одбране, верујем да би се ствари одвијале у сасвим другом правцу. Одговор можда лежи у истини да су најгласнији „патриоти“ који су нас позивали да изгинемо до последњег, своју крв „проливали“ искључиво као добровољни даваоци. Али добровољно давање никада и није могло да прође без крви.

ственим животима. Веома просте ствари исувише компликујемо док оне сложене и важне неодговорно занемарујемо. Министификацијом стварности дошли смо у ситуацију да, по ко зна који пут у нашој историји, доживимо свеопшту трагедију. Излаз је, како видим, већ пронађен у још једној победи, па је мој афоризам: „Још и онда сам знао да ћемо ми победити, а камоли сада када се то уопште не види“, још једном постао трагично актуелан.

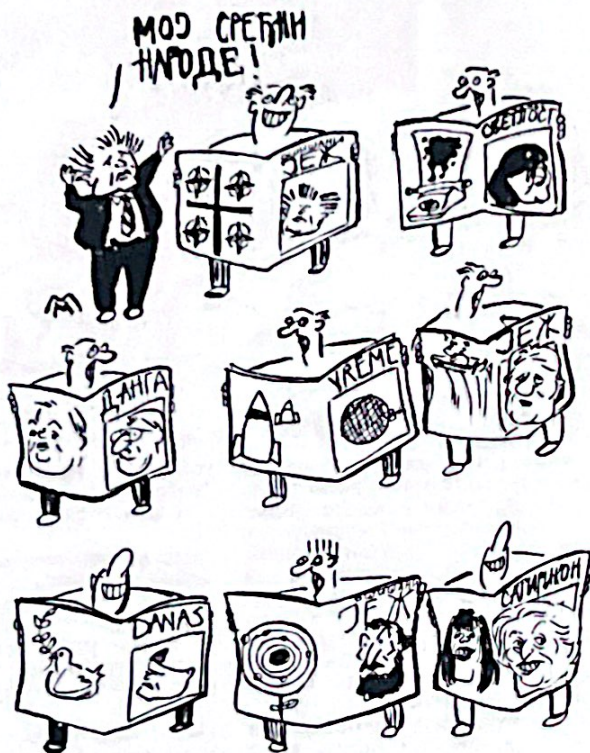
Најпогодније окружење за једно овакво стање зла представља жабокречина у којој су ствари дефинитивно решене, непокретне, без енергије, што ме наводи да се осећам прилично херметично. Зато су се ваљда и потрудили да ставе и сито и решето како Срби не би могли да привиру било где у иностранству. Погрешили су. Превидели су, наиме, чињеницу да не постоји место на земаљској кугли на коме Србин не би могао да пропадне.

Сходно једном свеопштем стању, профилисани су и „оригинални“ видови отпора. Људи на ивици egzистенције, без икаквих средстава и перспективе, веома лако су прихватили улогу да постану циљ. Зато су мете на челима деце деловале тако сурово и језиво. Други вид одбране представљала су окупљања на мостовима. То свакако у извесном смислу представља чин патриотизма и храбрости, али се плашим да смо на тај начин бранили брвна на којима ћемо се у будућности сукобљавати.

МИЛИВОЈЕ РАДОВАНОВИЋ: Рат дефинишем као посебну врсту непогоде. Она је гора од свих природних катастрофа јер њом управља човек и због тога су несагледиви аспекти зла које је он у стању да почини. Ни у најтежим ситуацијама писац не сме да се руководи искључиво срцем, већ у помоћ мора призвати и своју памет. Зато је много часније и заћутати него писати оно због чега би се многи од нас у будућности могли постидети.

Сви ратови вођени у историји човечанства представљали су фактички пораз за обе стране које су их водиле. Пре неколико година у књизи „Тријумфална капитулација“ објавио сам афоризам: „Испоставило се да смо узалуд гинули, али вредело је покушати“. Стварност ме, на жалост, ни ових дана није демантовала.

Дејан КРСТИЋ

КАРИКАТУРА МИЛА МИЛОРАДОВИЋ

Ево, чујем да смо, као и многе претходне, добили и овај рат. Очекујем да ће неко од званичника учинити додатни напор па да нам, препливавши реке, то и лично саопшти. А онда ми као сатиричару не преостаје ништа друго него да и ја кренем са телеграмима подршке – па шта буде!

РАША ПАПЕШ: Улога сатиричара је да буде савремен, због тога већ два и по месеца непрестано себи постављам питање: како је до свега овога дошло? Сматрам да основни разлог једног свеопштег стања зла представља чињеница да ми просто одбијамо да учествујемо у соп-

СТАРИ И НОВИ КРИВЦИ

Пошто су се привикли на ратне услове, нови речник и „новинарски“ стил, неочекивана победа указала је убојитим перима државних листова на нове мете

ЧИТАЈУЋИ официјелну и режиму одану дневну штампу, просечан грађанин ове земље одавно се налази у дилеми да ли да поверује „прекаљеним новинарским перима“ или сопственим очима. Занемарујући све досадашње победе, од Газиместана до Дејтона, чинило се да је НАТО агресија на Југославију била идеална прилика за сваког новинара да професију стави изнад свих, поданичких интереса. Прилика је, очигледно, искоришћена, али да се још више велича лик и дело главнокомандујућег, те да се за све што је прегруткивано током минувале деценије окриве „НАТО безумници и зликовци“.

Овако, док наш народ још вида ране, господин Павле и црквени великодостојници у континуитету настоје да обезвреде изборну вољу грађана и погазе традицију СПЦ која је увек била уз свој народ“.

Основни постулат „новог таласа српског новинарства“ чије је смернице, после Осме седнице, између осталих трасирао и сам Ђорђевић, очигледно гласи: „Аргументи нису важни, у клеветатами до краја“!

У Србији, међутим, постоје још неки који сматрају да би промена режима донела бољитак српском народу. Њихов „паклени план“, међутим, откриле су

„Вечерње новости“, које су откриле „детале“ са састанка „самозваних лидера неких ванпарламентарних странака из Србије са председником Црне Горе Милом Ђукановићем и Робертом Гелбардом, једним од најпознатијих америчких јастребова“. Ту се дрвље и камење баца на све учеснике састанка, клишираним речима које се редовно лепе уз „домаће издајнике и стране плаћенике“.

Звезде овдашње естраде ни слутиле

нису да ће се и оне наћи у истом „друштву“ са горе поменутих „издајницима“ српског народа. У тексту „Издаја на ноте“, новинар „Вечерњих новости“ драматично упозорава: „Може се, врло лако, догодити да наши људи у већим градовима Немачке организују демонстрације – против југословенских естрадних звезда и звездица! Неки од тих певача и забављача искористили су агресију на Србију да за шаку марака наступају и пред екстремним Шиптарима и милитантним муслиманима. Фигуративно речено, неселективна гостовања, односно вршљање знаних и незнаних „звезда“, имају ефекат НАТО бомби за Србе у иностранству“.

Ако је судити по учесталости текстова који се ових дана појављују у прецизно диригованим дневним листовима, очито је да нам предстоји још једна хајка. И овога пута, јавност у Србији треба убедити да против интереса свог народа раде и црква и опозиција, и интелектуалци и лекари, професори, па чак и певачи... и то баш сада пошто смо после још једне победе кренули у тријумфалну изградњу земље. Па и ако је од „њих“ много је!

Д. КРСТИЋ

ИЛУСТРАЦИЈА П. КОРАКОВИЋА (ДНАСТ)

И таман када су се привикли на ратне услове, нови речник и „новинарски“ стил, потпуно неочекивано, стигла је – победа.

Пошто су до танчина описали сваки детаљ гламурозног „отварања радова на обнови земље“, којом приликом смо сазнали да живимо у „најслободнијој и најдемократскијој земљи на свету“, убојитим перима режимских новина, са правог места, указано је на нове мете.

Само два дана пошто је Свети архијерејски синод Српске православне цркве затражио да „у интересу народа и за његово спасење“, председник СР Југославије и Савезна влада поднесу оставке, на највишу институцију српске духовности обрушио се генерални директор „Борбе“ др Живорад Ђорђевић. Неписано, морално правило да је и током изршавања најтежих партијских задатака неопходно показати бар минимум достојанства, високи функционер ЈУЛ-а др Живорад Ђорђевић очигледно, још увек, није спознао, па каже: „Господа из Синода су могли да сачекају да се осуши крв и охладје лешеве невино убијених грађана ове земље, па да онда своје вазалство понуде политичким вазалима.“

ПЕВАМ ДАЊУ, ПЕВАМ НОЋУ

Колективно изоштравајући слух, људи жале за обичним стварима које су до јуче чиниле њихову свакодневицу. У жељи да помогне нападеном народу, неко се досетио музике

ТОКОМ скупа на коме су грађани својим телима бранили један од преосталих мостова зачу се жесток прасак. „Шта то би?“, упита хладнокрвно говорник који је на кратко прекинуо богат културно-уметнички програм. „Пробили су звучни зид!“, одговорише радници са бине. Тада се функционер испрси и поносно обрати присутнима: „Другови и другарице, агресори су управо пробили звучни зид. Али, не мари. Сазидаћемо ми нови и бољи“.

Звук као симбол једног злокобног времена обликује нашу свест и диктира расположење. Завијање сирена, хук авиона и честе детонације свакодневно пробијају „дебели зид издржљивости“ иоле нормалног човека. Колективно изоштравајући слух, људи жале за свим оним малим, обичним стварима које су до јуче чиниле њихову свакодневицу. У жељи да помогне нападеном сународницима, неко се досетио музике.

На манифестацијама „поноса и пркоса“, како су називали скупови по трговима и мостовима широм Србије, водећи певачи и композитори домаће естраде утркивали су се ко ће да „смисли“ и отпева „храбрију“ и „поноснију“ композицију. Бомбардовање се, на жалост, одужило, скупови проредили, али песме су остале.

Песма, па шта буде

У први план својих патриотских радова ратни ствараоци истичу љубав према земљи као отелотворењу суштинских вредности. Предмет обожавања су и природне лепоте:

„Волим твоје море, све звезде твога неба,
волим твоја вина, укус твога хлеба.
Волим пролећа твоја, лета, јесени и зиме,
волим заставу твоју, волим и твоје име“.

И родољубива песма, поручује хит-мејкер Чеда Чворак, може нас извести из трагичне реалности чији смо актери:

„Грумен земље сав од блата вреднији од злата,
у њега су стали сви дедови и очеви.
Ја волим своју земљу јер она је мати,
нек је песма наша до слободе прати“.

Осим љубави, у тешким тренуцима, домовини добро дођу и речи подршке:

„Чуј, муко невина, света и праведна,
страха немаш, песме певаш.
Слободна, као вихор се отела,
рођена, као птица из পেলা,
моја си заувек“.

И најзад порука да ћемо истрајати - па, шта буде!

„Нек се и небо отвори, судњи дан да се догоди
ми остајемо ту, где су наши корени.“

Да би родољубиве музичке поруке стигле до најширих народних маса помогли су и најпопуларнији интерпретатори новокомпонованих народних песама. Они у хору поручују:

„Земља моја, душо балканска,
Фрушка горо душо панонска,
од Раванице до Грачанице,
писане су златне странице.
Од Авале, са сто мостова
сијала ти слава Косова,

а од Дунава па до Јадрана,
нек те краси мирис тамјана“.

Добро знана прича о „небеском народу“ инспирисала је савременог стихотворца да објасни где се налази наша домовина:

„Тамо где је света земља са светим људима,
тамо где смо расли, тамо је Србија“.

И наслов једне од најпознатијих српских песама „Тамо далеко“ искоришћен је као варијација на актуелну тему:

„Тамо далеко, негде горе високо,
тамо моје мисли лете,
тамо где сам била дете.
Тамо далеко, где ме сунце будило,
где за мене зумбул цвета,
чекају ме топла лета - тамо далеко.“

Они „најодлучнији“ не либе се и да највеће православне светиње „уклопе“ у дневни, медијски вокабулар:

„Боже, зашто не погледаш, барем само на трен?
Замахни мачем истине да звери буду плен.
Не дај да буде заблуда све што смо учили,
не дај семену блуда све што су одлучили.
Покажи знамење победе, кажи нам прави пут,
растерај хорде бездушне, прими нас под свој скут“.

Отвори очи, прошири поглед

У својој „ангажованости“, рокери и репери много су умеренији. Поента њихове поруке варира од прикривене опомене:

„Куда иде овај свет, зар није платио превише?
Авантуре болесног ума, два светска рата
изнад Балкана, јер виде сви
и неће бити заклона на планети - све је то близу“

преко сурове истине:

„Ви сваки свој мир завршавате ратом,
ја победу увек започињем инатом.
Мислио сам да ово нигде не постоји,
овде није важна игра, само победа се броји!“

до стидљивог призивања памети:

„Отвори очи, отвори срце,
и буди светлост кад је мрак,
прошири поглед, до неба поглед
и сунце послаће до тебе зрак“.

Контраверзни рокер Бора Ђорђевић ни слутио није да ће његова песма, стара готово читаву деценију, у најтежим тренуцима поново постати хит:

„Авиону сломићу ти крила,
да не летиш она би ту била,
јој, ако ти ухватим пилота,
лишићу га његовог живота“.

Популарни београдски забављачи, због ратних услова, променили су име. Сада се зову „Индексново ПВОзориште“. Симпатичним сонговима на актуелне теме брзо су стекли симпатије широке публике. Осмеси конзумента, међутим, последњих месеци одишу поприличном горчином.

Они који су највише угрожени општим лудилом на Балкану свакако су недужна деца. Неко је одлучио да песмом укаже на степен њиховог страдања:

„Ја се зовем Растко и врло сам снажан,
али кад чујем онај звук, образ ми је влажан.
Ја се зовем Сунчица, сунце ми је име,
не виђам га данима из подрумске тмине.“

После почетне експлозије патриотске музичке инспирације, домаћи музичари мало су утихнули. Док злонамерни тврде да им је понестало оптимизма, они добро обавештени поуздано знају да се у композиторским радионицама ратних стваралаца припремају нове песме посвећене обнову и изградњи земље. Имајући у виду новонасталу електроенергетску ситуацију, мораће да се одреде за акустичарске мелодије. ●

Део
ПОВЕДНИЧКОГ
АМБЛЕМА
КОСОВСКЕ КУБЕ
У РУШЕВИНАМА

„ПОВЕДНИЧКЕ“ САЛВЕ

РАЗБИЈЕНИ „ПРОЗОР У СВЕТ“

„Политика нашег руководства извојевала је оно што је могла. У овом тренутку остаје нам само да изградимо оно што су они порушили“, дословце се каже у једној ТВ поруци

ДОК су последње бомбе најављивале „крах НАТО алијансе“, у Србији је све било спремно да се тријумфално дочека мир. Они малобројни у чијем памћењу још нису избледели сви наши успеси током последњих осам година, искрено су пријекљивали да бар овога пута „диграмо перешено“, јер је укус победе, у Банској прошлости, знао да буде прилично горак.

Неизвесност је прекинуо водитељ ТВ Дневника који је и званично саопштио да смо, захваљујући „принципијелној политици Слободана Милошевића“, извојевали још једну победу. Медијско-патриотски спектакл могао је да почне.

Спокој у срцима, осмех на лицима

„Да честита мир“, после 78 дана агресије, грађанима се посредством државне телевизије обратило лично председник СРЈ Слободан Милошевић. И највећим скептицима постало је јасно да смо и овога пута укинули значајну победу. Био је то увод у неопозиво славље које је започело у готово свим градовима Југославије. Своју радост грађани су желели да поделе и са гледаоцима ударног ТВ Дневника.

Захваљујући мудрој политици нашег председника Слободана Милошевића ми смо данас грађани што се све овако задржало.

Хвала Богу да смо остали нормални и да није било већих разарања, а главни циљ је постигнут. То је очигледно.

Дивно, супер, баш сам очекивала да ће овако да престане. Баш сам се обрадовала!

Политика нашег руководства под окриљем Слободана Милошевића је извојевала оно што је могла. У овом тренутку остаје нам само да изградимо оно што су они порушили.

Искреним поштованима „Србија је цела“, „Победа је наша“, „Не дамо им ништа!“ и браниоцима мостова придружили су се општенародном слављу.

Најсележије, ипак, било је на Тргу Републике. „Мада је агресор“, како то рече репортер државне телевизије, „скенично чекао да народ одустане, а музика поустане, план му се није остварио“. У најпознатије извођаче домаће музике грађани су прослављали мир.

Моја реакција на престанак рата је савршена. Много лепо се осећам. Не знам шта да кажем. Свака част Милошевићу што је потписао.

Ови концерти су нас одржали. Једино смо ту и могли да се окупљамо.

Шта да ти кажем. Није лоше. Добра музика, добро сејање, мени се чини као да рата није ни било.

Активно манифестујући „спокој у срцима и осмех на лицима“, политичке партије, удружења грађана и појединци ни у тренуцима славља нису заборавили значај политике државног руководства.

Општински одбор СПС у Мајданпек упутио је писмо Слободану Милошевићу у коме се каже: „Нарађамо Вам бескрајну захвалност за Вашу мудру и дипломатску уменост којом сте водили нашу земљу свих ових година, а нарочито од почетка агресије НАТО алијансе на нашу земљу. Мир и слобода су постигнути, а рудари и алатари Мајданпек-ка поручују Вам да ће у периоду обнове наше земље поновим топама бајра и алата дати знатан допринос у тој обнови“.

Председник Скупштине АП Војводине Живорад Смиљанић „поводом доласка мира“ упутио је честитку председнику СРЈ: „Само Ваша храброст и одлучност зауставили су НАТО у походу на свет. Ујединили сте народ у одбрани своје земље, а као врховни командант повратили сте војничку част и достојанство Југословенске војске. Ова праведна борба,

коју смо водили на челу са Вам, омогућила генерацијама које долазе да коначно усправно и да буду свој на своје“.

Честитајући мир председнику своје партије, социјалисти Чапка кажу: „Овај страшни наметнути рат јасно ће изаћи од агресора и алоринаца и представити свима као поштеност, чистоту, мудрост човека, патриоту који имао света вољу свој народ и земљу“.

У првом миродонском саопштењу од 10 јуна ЈУД констатује: „У овом тренутку победа, никада није дошло раније да се подсетимо ко је бранио и одбранио земљу и ко је главномкомандујући оружаних снага наше домовине“.

Нијемонт слободе и правде

Престанак бомбардовања Југославије радници и руководите цигларе „Тоша Марковић“ на Кикинде оцекују као „дан када почиње ново рачунање времена, јер ћемо сачувати суверенитет и територијални интегритет и Косово у Србији, у миру и слободи, са новом енергијом и ентузијазмом пријонити на обнову и изградњу земље“.

Уа честитку председнику Милошевићу на „победи мира, правде и истине“ радници колектива „Златара“, „ФЕП“ и „Металаст“ из Доње Милановце проценирају да је „српски народ постао Нијемонт слободе и правде за све народе и земље света“.

И Патриотски савез Југославије упутио је „отворену поруку председнику и врховном команданту оружаних снага СРЈ и првом патриоти Слободану Милошевићу“, у којој се наглашава „да је велика поука и овог антифашистичког и одбрамбеног рата та да смо морално, политички и снагом оружја победили, захваљујући јединству, прегалаштву и одговорности родољубивог народа и војске, ефикасне и одговорне државе и политике, на челу са првим патриотом Југославије“.

У име Савеза пензионера Србије „велико поштовање храбрим браниоцима и мудрој политици Слободана Милошевића“ исказао је његов председник др Јован Кробоабић, додајући да „у околностима у којима је бестијална агресија уништила 16 процената укупног привредног потенцијала, захваљујући заслужује Влада Србије која је уз изузетне напоре учинила да се пензије исплате са 20 дана размака, односно са малим заостајењем какво се дешавало и у мирnodонским условима“.

И док државни медији указују да је „и овога пута Југословенско државно руководство извојевало политичку, дипломатску и војну победу над вишеструко надмоћнијим непријатељем“, уз кадрове обнове и изградње, неко рече да је телевизија одувек била „прозор у свет“. Многи грађани ове земље, чији су мањали више поломљени прозори окренути према магистралним правцима који порезују Косово са централним деловима Републике, биће шокирани једном поже друштвеном савезом хиљаде српских избеглица свакодневно напуштају Косово.

Који прозор реалније осликава нашу свакодневну питање је на које многи жељно очекују одговор. Мада, како недавно рече генерал-пуковник Светозар Марјановић, „Нема питања јер није ни време за то“.

Драган КРСТИЋ